

Glasilo Občine Železniki

Ratitovška obzorja

Jesensko obarvana narava. Foto: Andrej Tarfila

AKTUALNO

Prometna strategija
Občine Železniki

Stran 4

IZ NAŠIH KRAJEV IN ŽUPNIJ

Lepote Davče in pridelava
lanu ohranjene za zanamce

Stran 13

DRUŠTVENA DEJAVNOST

Prvi posredovalci (PPO)
tudi v PGD Železniki

Stran 18

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Letošnji občinski projekti so v zaključni fazi. Projekta ureditev razsvetljave na nogometnem igrišču v Železnikih in gradnja pločnika na Studenem s štirimi izvozi sta zaključena. Prav tako je zgrajen most proti Smolevi in saniran plaz za Domelom. Ureditev komunalne infrastrukture na več odsekih in dokončna izgradnja igrišča v Dolenji vasi se bosta nadaljevala tudi v novembru. Prvi zaradi povečanega obsega del, drugi pa zaradi zapletov pri izbiri izvajalca in zagotovitvi dodatnih sredstev s prvim rebalansom proračuna.

V letošnjem letu smo asfaltirali veliko odsekov občinskih cest. Nekaj teh odsekov smo financirali z lastnimi sredstvi, nekaj jih je bilo sofinanciranih po pogodbi pri gradnji daljnovoda. Novega asfalta na posameznih odsekih občinskih cest so se razveselili v Martinj Vrh, Topoljah, Golici, Davči, Dražgošah, na Rudnem, proti Zgornjim in Spodnjim Danjam in proti Potoku. Direkcija za infrastrukturo je obnovila asfaltno prevleko na več odsekih regionalne ceste Železniki-Zali Log-Podrošt. Asfaltno prevleko je dobila tudi regionalna cesta Rudno-Rovtarica v dolžini 3,5 kilometra.

Za celovito zagotovitev poplavne varnosti Železnikov bodo, poleg ureditve Sore, v tem delu uredili tudi pritoke Prednja Smoleva, Češnjica in Dašnica. Po napovedih, ki smo jih dobili na ministrstvu za okolje na zadnjem sestanku v septembru, bo delno gradbeno dovoljenje pridobljeno do sredine prihodnjega leta. Še vedno načrtujejo, da bodo z deli začeli v letu 2017. Dela se bodo pričela pri industrijski coni Alples in se nadaljevala

proti Domelu in naprej proti zgornjemu delu. Projekt obvozne ceste mimo starega dela Železnikov je že izdelan. Direkcija za infrastrukturo napoveduje, da bo v letu 2017 pridobila pravico za gradnjo. Samo gradnjo obvoznice načrtujejo v letu 2018. Potekajo tudi pripravljala dela za nadaljevanje gradnje ceste v Sorico. Napovedujejo, da bodo večino del opravili v letu 2017, zaključek gradnje pa planirajo v letu 2018.

Največ aktivnosti v zadnjem obdobju namenimo sestavi proračuna za leto 2017. Prvo obravnavo proračuna imamo na seji, ki bo 10. novembra. Drugo obravnavo pa na zadnji letošnji seji občinskega sveta 22. decembra, ko naj bi bil proračun tudi dokončno potrjen.

*Župan občine Železniki
mag. Anton Luznar*

Kontakt:
anton.luznar@obcina.zelezniki.si,
tel: (04) 5000000, Občina Železniki,
mobilni telefon: 040 327 994

Mamicam čestitamo!

Rodile so:

Romana Vodenik Markelj iz Železnikov Niko, **Anja Čufar** iz Smoleve Viktorijo, **Marjetka Vrščaj** iz Selc Živo, **Petra Bogataj** iz Dolenje vasi Alena, **Monika Pegam** iz Zabrekev Jaka, **Marjeta Oblak** iz Topolj Estero, **Nataša Rant** iz Dražgoš Vala, **Irma Prevc** iz Železnikov Živo.

Veselimo se življenja!

Podatke smo s privoljenjem staršev zbrali na podlagi vlog za dodelitev prispevka ob rojstvu otroka. Seznam vseh novorojencev je tako lahko še daljši, čestitke in dobre želje zato izrekamo tudi mamicam vseh, katerih imena tu niso zapisana.

Martina Logar, svetovalka za družbene dejavnosti

KAZALO

- 4 PRAVLNO IZOBEŠANJE ZASTAV
- 5 CELOSTNA PROMETNA STRATEGIJA OBČINE ŽELEZNIKI - ZAKLJUČEK ANALIZE STANJA
- 6 JESEN V ŽUPNIJAH DRAŽGOŠE, ZALI LOG IN ŽELEZNIKI
- 7 ZELO POSEBEN ČAJ IZ INDIJE
- 10 DRAŽGOŠKA KLOP
POHODI NA DRAŽGOŠKO GORO V LETU 2015
- 11 40-LETNICA PLAVALNEGA BAZENA ŽELEZNIKI
- 13 LEPOTE DAVČE IN PRIDELAVA LANU OHRANJENE ZA ZANAMCE
- 15 RAZSTAVA 70 LET KOVINARSTVA V ŽELEZNIKI
BABJA KMETIJA, CELOVEČERNA VESELOIGRA
- 16 ŽELEZNE NITI - DOBRE ZGODBE TRINAJSTIČ
- 18 SLOVENSKA ZEMLJA V PESMI IN BESEDI
PRVI POSREDOVALCI (PPO) TUDI V PGD ŽELEZNIKI
- 19 GASILSKA ŠTAFETA - RED BULL 400
- 20 POHOD GASILSKE MLADINE GZ ŠKOFJA LOKA
- 21 "DRUŽINSKA AKADEMIJA"
- 22 JAVNI ZAVOD RATITOVEC PRAZNUJE
- 23 EVAKUACIJSKA VAJA NA PŠ SELCA
- 24 MEPI PLETE TRDNE VEZI PRIJATELJSTVA
- 27 ZGODBE MUZEJSKIH PREDMETOV: KIPEC KOVAČA
NOVOSTI ZA PACIENTE JESENIŠKE BOLNIŠNICE
- 28 OGREVANJE Z LESOM IN ONESNAŽEVANJE ZRAKA
S PRAŠNIMI DELCI
- 30 SONČKI DOBROTE LETOS ŽE OSMIČ
- 31 MEDENI ZAJTRK PRAZNUJE DESET LET
- 32 SORTNOST MEDU
- 34 JONATAN PRIJATELJ
"BODI VIDEN, BODI PREVIDEN"

NARAVA JE TUDI
NAŠA UČITELJICA

Narava se počasi umirja, listje se je obarvalo in bo počasi odpadlo, v Selško dolino prihaja jesen. Poleg pobiranja pridelkov, ki smo jih vzgajali in negovali od pomladi preko poletja, pa do čudovitih prizorov in plodov, ki nam jih ponuja jesenska narava, prinaša tudi hladnejše vreme ter krajši dan. Včasih so naravi znali slediti tudi ljudje, zdaj je to večinoma zelo težko. Zgodi se, da smo v jesensko-zimskih mesecih celo bolj aktivni in zaposleni in si vzamemo zase manj časa kot poleti. Poskrbimo torej, da se po najboljših močeh tudi sami skušamo čim bolj umiriti in se vsaj za trenutek v dnevu odmakniti od vsakodnevnih skrbi in zadržitev. To storimo na način, ki nam je najbolj pogodu; s sprehodom, športno aktivnostjo, z branjem knjige ali pa se preprosto zazrite skozi okno in naj vaše misli izpuhtijo kot jutranje meglice, ko nanje posveti sonce. Lažje reči, kot storiti, saj vem. Tudi sama sem včasih vse prej kot kaka jutranja meglica, raje nevihtni oblak, vendar se z vztrajnostjo da doseči marsikaj. Odmirajoča narava nas tudi v duhovnem smislu vabi, da opustimo tisto, kar nas omejuje in slabi, s tem ustvarjamo prostor za to, da postane mogoče karkoli. Naj bo torej jesen prijetna in navdihujoča.

Nina Drol,
odgovorna urednica

IZDAJATELJ:

OBČINA ŽELEZNIKI

RATITOVŠKA OBZORJA
glasilo Občine ŽeleznikiNaslov:
Uredništvo Ratitovških obzorij
Občina Železniki
Češnjica 48
4228 ŽeleznikiElektronska pošta:
urednik@zelezniki.euUrednica:
Nina DrolČlanice uredniškega odbora:
Anja Čufar, Anja Filej Mohorič,
Anja Marin, Renata Valh PintarOglasno trženje:
oglasi@zelezniki.euLektorica:
Darja ŠtibeljPriprava za tisk:
Decop, d.o.o., ŽeleznikiTisk:
Schwarz print d.o.o., LjubljanaRatitovška obzorja so tiskana v
2170 izvodih in jih brezplačno pre-
jemajo vsa gospodinjstva v občini
Železniki.Na voljo so tudi na spletnih straneh
občine www.zelezniki.si/obcina/
Uredništvo si pridržuje pravico
do krajsanja in preoblikovanja
člankov.Ratitovška obzorja so v razvid me-
dijev, ki ga vodi Ministrstvo za kul-
turo RS, vpisana pod zaporedno
številko 1708.Prihodnja številka glasila bo
predvidoma izšla 9. decembra
2016. Članke in oglase spre-
jemamo do vključno srede,
23. novembra 2016.Članki, ki bodo prispeli po tem da-
tumu, bodo objavljeni v naslednji
številki.

OBČINA ŽELEZNIKI

PRAVILNO IZOBEŠANJE ZASTAV

Občina Železniki poziva občane, naj na praznike v čim večjem številu izobesijo zastavo Republike Slovenije.

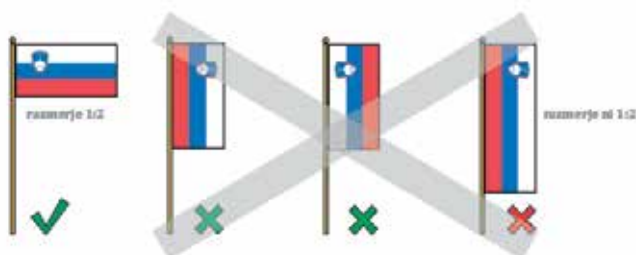
Prazniki v Republiki Sloveniji so:

- **1. januar**, novo leto
- **8. februar**, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- **27. april**, dan upora proti okupatorju
- **1. in 2. maj**, praznik dela
- **8. junij**, dan Primoža Trubarja
- **25. junij**, dan državnosti
- **17. avgust**, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- **15. september**, vrnitev Primorske k matični domovini
- **25. oktober**, dan suverenosti
- **1. november**, dan spomina na mrtve
- **23. november**, dan Rudolfa Maistra
- **26. december**, dan samostojnosti in enotnosti.

IZOBEŠANJE DVEH ZASTAV

OBLIKA ZASTAVE NA DROGU

EDINA USTREZNA IN PRAVILNA OBLIKA

V NASPROTJU S HERALDIKO (LEŽEČI GRB)

PROTIUSTAVNA, PROTIZAKONITA OBLIKA IN V NASPROTJU S HERALDIKO

IZOBEŠANJE TREH ZASTAV

CELOSTNA PROMETNA STRATEGIJA OBČINE ŽELEZNIKI – ZAKLJUČEK ANALIZE STANJA

Pri izdelavi celostne prometne strategije, ki je strateški dokument, s katerim bo lahko občina začrtala učinkovito zaporedje ukrepov na področju prometa, katerih cilj je doseči večjo stopnjo ureditve prometa po meri ljudi in posledično boljšo kakovost bivanja, se trenutno zaključuje faza analize stanja in oblikovanja možnih scenarijev.

Pomemben vidik izdelave je sodelovanje in vključevanje širše javnosti v proces oblikovanja bodoče vizije trajnostne mobilnosti v občini, zato je bilo do sedaj izvedenih več aktivnosti, kjer so lahko prebivalci in ostali udeleženci v prometu podali svoja mnenja in opažanja obstoječega stanja prometa in predlagali usmeritve, ki si jih želijo v nastajajoči celostni prometni strategiji.

V fazi analize stanja so bile tako izvedene sledeče aktivnosti vključevanja širše javnosti:

- anketa za prebivalstvo o potovalnih navadah,
- intervjuji z lokalnimi deležniki (politiki, občinska uprava, predstavniki šole, gospodarstva, policijske postaje, zdravstva),
- javna razprava za zainteresirano javnost (društva, podjetja, trgovine, pošta, krajevne skupnosti, sosednje občine ...),
- javna razprava za občane,
- več objav o celostni prometni strategiji v medijih (Ratitovška obzorja, Gorenjski glas),

- pogovor župana in več prispevkov na temo Evropskega tedna mobilnosti na Radiu Sora.
- pogovor izdelovalcev celostne prometne strategije na Radiu Sora,
- dogodki ob Evropskem tednu mobilnosti (16.– 22. september),
- prireditev na prostem ob dnevu mobilnosti, z žrebanjem nagrad za sodelujoče v anketi za prebivalstvo.

Po zaključku analize stanja sledi faza opredelitve vizije in prioritet, kjer je potrebno najprej izdelati splošno vizijo občine, ki naj bi bila usmerjena predvsem v izboljšanje trajnostne mobilnosti in hkrati ne zanemari razvoja drugih področij. Tukaj bodo opredeljeni in bolj natančneje opisani že nekateri konkretni cilji, ki bodo nakazali, kakšne spremembe želi občina na področju mobilnosti.

Prireditev ob dnevu mobilnosti 21. 9. 2016

Operacijo delno financira Evropska unija in sicer iz Kohezijskega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020, prednostne osi št. 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja, prednostne naložbe št. 4.4: Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za urbana območja, vključno s spodbujanjem trajnostne multimodalne urbane mobilnosti in ustreznimi omilitvenimi prilagoditvenimi ukrepi v okviru specifičnega cilja Razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje kakovosti zraka v mestih.

VAJA S PODROČJA VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Občane občine Železniki, posebno mesta Železniki, obveščamo, da bo v petek in soboto, 28. in 29. oktobra 2016, potekala vaja s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami "Ruševina Gorenjska 2016", s predpostavko, da je območje Gorenjske prizadel potres VIII. stopnje po evropski potresni lestvici.

Občina Železniki

JESEN V ŽUPNIJAH DRAŽGOŠE, ZALI LOG IN ŽELEZNIKI

Piknik za sodelavce župnije Železniki in Župnijski dan v Dražgošah sta bila samo dva izmed dogodkov, ko smo se župljani družili in povezali ob koncu počitnic, strnili poletne vtise, da z novimi močmi gremo naprej. Nova priložnost za druženje je bila že v septembru, ko je na Brezjah potekal molitveni dan za duhovne poklice za Nadškofijo Ljubljana. Še v jutranjem mraku so se v soboto, 10. 9. 2016, pred trgovino v Dražgošah zbrali romarji, ki so se podali na pešpot do slovenskega Marijinega narodnega svetišča. Zakonce, mlade družine, starejše, pisano družbo, je spremljala dobra volja, molitev in pesem. Nasmejani kolesarji so se na razgibano pot podali v jutranjem soncu. Iz Železnikov je zjutraj krenil tudi poln avtobus romarjev, za katere bi bila pešpot in kolesarjenje prenaporna. Mašo je daroval nadškof Zore, ki je ob koncu pridige poklical štiri bogoslovce ljubljanske nadškofije in jih sprejel med pripravnike za diakonat in prezbiterat. V nedeljo, 11. 9. 2016, so se pritrkovalci iz Železnikov udeležili vseslovenskega srečanja pritrkovalcev v Šentjerneju na Dolenjskem. Svoj nastop so opravili odlično, kljub temu da niso bili najbolj navajeni drugačnega vpetja kembljev. Isto nedeljo so se pevci župnijskega pevskega zbora Zali Log odpravili na izlet v neznano. Peli so v stolnici svetega Nikolaja v Ljubljani. Na spletni strani naše župnije je Špela Odar zapisala: "Bil

Romarji na Brezjah. Foto: Janez Kotar

je izlet, ki ne bo šel tako hitro v pozabo, čeprav bi verjetno kdo, če bi že prej vedel, kam gremo, raje ostal doma, saj se v Ljubljano pa res ne gre na izlet. Ampak, če hodiš z odprtimi očmi in ušesi, vedno lahko vidiš in slišiš kaj novega ter se ob tem tudi kaj naučiš." V nedeljo, 2. oktobra 2016, so na Zalem Logu blagoslovili obnovljeno obeležje padlim župljanom Zalega Logu v prvi svetovni vojni. Po uvodnem nagovoru je g. Vincencij Demšar

oral razmere v času 1. svetovne vojne in tragične posledice za župljane Zalega Logu, domači župnik Tine Skok je blagoslovil obnovljeno spominsko ploščo, za glasbeno podlago pa je skrbel Oktet Mi iz Mengša. V okolici cerkva v naši župniji je že živahno, sliši se smeh in radost, jesen je namreč čas, ko se prične novo veroučno in skavtsko leto.

Renata Valh Pintar

Pitrkovalci iz Železnikov. Foto: arhiv Jani Marenk

Foto: Franci Mihelčič

ZELO POSEBEN ČAJ IZ INDIJE

Lansko poletje se je Jože Kamenšek iz Železnikov z dekletom Marušo Jelenc in prijateljema Mitjo in Zdenkom odpravil na trekking v himalajski del Indije, področji Kashmir in Ladakh, kjer so doživeli drugačno, nestereotipno Indijo.

Potovali ste v lastni režiji, brez potovalnih agencij.

Tako je. Prijatelj je Indijo obiskal že večkrat, zato smo zaupali njegovi presoji. Osemnajstega julija smo iz Benetk preko Istambula leteli v New Delhi. Tam smo ostali samo en dan, toliko, da smo prebili dan do našega leta v mesto Leh v zvezni državi Jammu in Kashmir. Naslednji dan nas je po uri leta pričakalo eno najlepših mest v Himalaji. V mestu, ki leži na nadmorski višini 3500 metrov, prebiva okoli 35.000 prebivalcev in je slikovita mešanica budističnega in muslimanskega sveta. Povsem te prevzame slikovita panorama vrhov Himalaje, ki se vzpenjajo nad mestom. Po krajši aklimatizaciji smo se naslednji dan s kombijem odpeljali na najvišji prelaz na svetu, Khardung La (5600 metrov) in se od tam s kolesi spustili nazaj do Leha. Spust je nenevaren, ker se cesta serpentinasto spušča, je pa krasno doživetje. V naslednjih dneh smo si ogledali dolino Nubra, ki je večino leta sicer odrezana od sveta. Dolina se je od nekdaj nahajala na trgovskih poteh, ki so vodila iz Leha in Khasgarja preko Sasera in Karakorumu v osrednjo Azijo in dlje. Nubra sicer pomeni zeleno in dolina je poznana tudi pod imenom Dolina rož. Nubra je bila vedno plodna in zelena in ima naj-

boljšo klimo v Ladaku, tako da tam uspevajo jabolka, marelice in žitarice. Po dolini tečeta dve reki, Nubra in Shyok. Tu najdemo nekaj izjemno zanimivih vasi in samostanov. Mi smo obiskali najstarejši samostan v dolini - Diskit, star več kot 500 let in v katerem živi približno 120 menihov. Slikovite so tudi peščene sipine, kjer smo bili priča snemanju enega neštetih Bollywoodskih filmov.

Namen obiska tega predela Indije je bil seveda trekking.

Izbrali smo si trekking do Chillinga, ki vključuje trekking po gorskih vaseh, mimo samostanov in ponuja odlične razglede. Najeli smo taksi in se ob šestih zjutraj odpravili na pot proti mestu Wanla po Srinigar Highway. Cesta je bila solidna, občutek smo imeli, kot da se peljemo proti Ljubelju, obdani z malo višjimi gorami. Cestnoprometna pravila ne veljajo, velja zakon močnejšega, oziroma večjega, tako da smo se nemalokrat umikali tovornjakom in večjim vozilom, sicer bi ti očitno zapeljali kar čez nas (smeh). Taksista smo prepričali, preprosili, da nas je zapeljal do mesta Hinju in nam tako prihranil dan hoje. Od tam smo se začeli vzpenjati proti prelazu Kongke La, ki se nahaja na višini 4950 metrov.

Jože in Maruša na Khardung La.
Foto: Jože Kamenšek

Spet domačen občutek, kot bi se od Podrošta vzpenjal proti Petrovem brdu, samo da se na koncu vse postavi pokonci (smeh). Nastanili smo se v vasi Sunda Chenmo v hudourniški grapi. Okoli potoke je bilo sicer zelenje, malo dlje pa samo kamenje in grušč. Postregli so nam s kruhom in zelenjavo. Jajca še mogoče dobiš, o mesu lahko samo sanjaš. Mi si nismo predstavljali, da bomo take napore zmogli brez domače salame in mesnih priboljškov, zato smo se z njimi oskrbeli že doma. Zjutraj smo se okrepčali s čapatijem, maslom in marmelado, za na pot pa je vsakdo dobil dragoceno trdo kuhano jajce, zavito v aluminijasto folijo. Trekking se je nadaljeval v duhu vzponov in spustov. V dolini vedno teče reka, ki ob obilnih padavinah naraste. In seveda so bile padavine in reka je narasla, tako da nam ni preostalo drugega, kot da smo se sezuli, zavihali hlače in zabredli v ledeno mrzlo ledeniško reko. Ob vzponu smo si odmrle ude spet prekrvavili, nato pa večkrat ponovili vajo. S prelaza Dung Dung La na 4820 metrih smo se spustili v vas Chilling na 3800 metrov nadmorske višine. Nato smo se vrnili v Leh in si ogledali jezero Pangong Tso, ki se razprostira od Indije do Kitajske, na višini 4350 metrov. Jezero je sladko, vendar če zapiha veter, se za trenutek lahko počutiš skoraj tako kot na naši obali (smeh). Jezero je kar oblegano, ker je postalo

Himalaja. Foto: Jože Kamenšek

slavno zaradi indijskega filma *Trije idioti* (2009). Številne restavracije in gostišča nosijo imena glavnih junakov filma. Nekaj časa smo namenili počitku in regeneraciji, nato smo se podali osvojiti vrh Stok Kangri, ki je s svojimi 6153 metri najvišja gora v regiji Ladakh. Za vzpon smo potrebovali dovolilnico. Možakar, ki nam jo je izdal, je vprašal od kod prihajamo. Ko smo povedali, da smo Slovenci, se je samo zasmel in odmahnil z roko, češ "potem je pa vse v redu, vi boste že prilezli gor". Tokrat je šlo bolj zares. Naslednji dan smo do kosila hodili do baznega tabora, potem pa smo počivali in nabirali moči. Ob enih zjutraj smo se začeli vzpenjati naprej. Ob petih nas je razveselil čudovit sončni vzhod. Sam sem omagal pod vrhom, noge me niso več ubogale, zato sem Marušo in ostale počakal malo nižje. Družbo med spustom iz baznega tabora proti izhodišču so nam delali svizci, ki so si nas neboječe in radovedno ogledovali. Takrat nas je ujela nevihta. Zavetje nam je nato nudila skupina 60–70-letnih Japoncev, ki so se s šerpami in malo bolj luksuzno opremo namenili osvojiti isti vrh. Razlika je bila samo ta, da so na dan prehodili kvečjemu 500 višinskih metrov, mi pa 1000. Aklimatizacija je zares potrebna. Vse skupaj se dogaja na višinah, ki jih nismo vajeni, zato noge postanejo težke in pljuča hlastajo za zrakom. Kljub temu da nas je trekning kar dodobra utrudil, je bil ves napor poplačan s spektakularnimi razgledi in pokrajino, ki spominja na

Normalna ulica v Indiji. Foto: Jože Kamenšek

zapuščen, kamnit planet v kakem oddaljenem osončju. Šele takrat se zaveš, v kako zeleni dolini živimo.

Doživeli ste tudi malo bolj indijsko obarvano Indijo.

Ko smo se vrnili s trekinga, smo najprej potrebovali počitek, nato pa smo se z avtom odpravili proti jugu v Manali. Vmes smo prečili še dva prelaza, na enem, ki je drugi najvišji prelaz, kamor se lahko pripelješ z avtomobilom, je potekala gorska kolesarska dirka. Kar nas je najbolj osup-

nilo je bilo to, da so za tistimi pravimi kolesarji proti vrhu kolesarile tudi malo manj športne mamce z rutami na nekakšnih poni kolesih (smeh). Na prelazu Rohtang smo doživeli drastično spremembo: nenadoma se je okoli nas pojavilo zelenje, drevesa in nešteto opic. V Manaliju smo si ogledali lesen, lepo izrezljan tempelj, ki so ga krasile številne trofeje živali. Trofeje so mi ostale v spominu še toliko bolj, ker sem se prvič soočil z živim jakom – kar po cesti jo je primahal, kot bi prišel mimo avtobus. Neverjetno veliko govedo je to.

Pot do mesta Hinju z avtom - "Srinigah highway". Foto: Jože Kamenšek

Indija, dežela začimb. Foto: Jože Kamenšek

Hinju - Kangske La. Foto: Jože Kamenšek

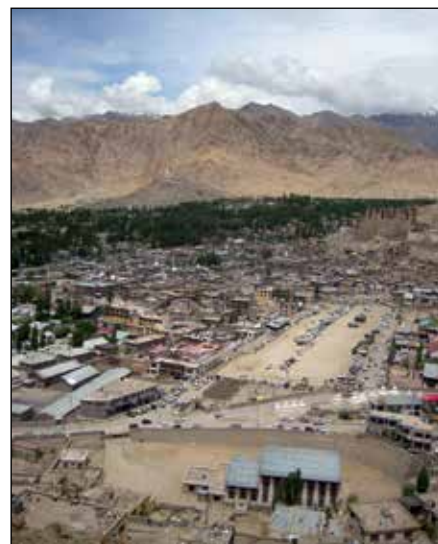
S pravim avtobusom, ki pa je seveda po stari indijski navadi zamujal, smo se nato zapeljali do Shimle, ki leži razprostrta po hribih. Od tam pa smo se z ozkotirno železnico v šestih urah pripeljali do Kalke. Presedli smo na navaden vlak in bili v dveh urah v New Delhiju. Naslednji dan smo se usedli na vlak za Agro. Tam je bil cilj ogled slavnega Taj Mahala. Nastanili smo se samo 200 metrov od te znamenitosti, tako da smo ga lahko opazovali tudi z "domače" terase. Za razliko od mest pod Himalajo, je na jugu občutiti tisto pravo indijsko življenje. Ko greš po cesti in te po majici poškrabi kri pravkar obglavljene kokoši, njen lastnik pa ti brezzobih ust ponuja "chicken, fresh chicken", ni čas za kakšno zganjanje zahodnoevropskih higienskih paranoj. Tudi v New Delhiju je potrebno zaviti samo eno ulico stran od glavne in se ti razkrije vsa surovost življenja. Ko smo se z rikšo hoteli peljati na tržnico, nas je rikšar odložil pred dvanadstropnim trgovinskim centrom, češ, to je tržnica (smeh). Vsako pregovarjanje je bilo zamenljivo. Na ulici se baranta, vsa hrana je zelo pekoča, četudi rečejo da ni. Nekoč sem naročil neko jed, okusno, vendar je čili imel zapoznel učinek. Nisem utegnil dovolj hitro "švicati", tako me je peklo. To, kar se je potem dva dni dogajalo tam, kamor je včasih menda še cesar šel peš, pa ni za v časopis (smeh). Sicer pa hrana temelji na zelenjavi, piščancu in rižu in jo je vredno poizkusiti. Pivo pa je bilo povsod mlačno. Žal ... V Lehu, v bližini mošeje, smo v nekem gostišču naročili

pivo. Natakarkar je rekel, da piva nimajo, da zaradi bližine mošeje ne smejo točiti alkohola. Da pa ima dober čaj, "very special tea", zelo poseben čaj. Nakar se prikaže z lepo okrašenim čajnikom in skodelicami za čaj. Ko smo ta "posebni čaj" natočili v skodelice, smo se zares nasmejali. Posebni čaj je bil namreč pivo. Iznajdljivost Indijcev nima meja. Kljub vsemu sem do hladnega prišel šele na letališču v New Delhiju, ko smo se sredi avgusta vračali domov.

Nina Drol

Treking drugi dan Sumda Chendu - Chiling. Foto: Jože Kamenšek

Leh. Foto: Jože Kamenšek

Taj Mahal. Foto: Jože Kamenšek

DRAŽGOŠKA KLOP

Prvo septembrsko nedeljo je bilo na hribočku nad našo dolino še posebej veselo. Potekal je namreč 40. rekreativni pohod na Ratitovec in ob tem planinska veselica. Za Dražgošane je bila ta letos prav posebna.

Najprej je dražgoška klop le kot ideja šinila skozi misli vodji izdelave Rafku Kavčiču, nato se je kmalu – po končani zimi – zares pričela realizacija projekta. Les je bilo potrebno posekati, pripeljati v vas, ga nažagati in obdelati. Za vse to je bilo potrebno kar nekaj pridnih rok in ur domačinov. Te so se na koncu izkazale kot zaslužene, saj danes že lahko občudujemo lepo oblikovano dražgoško klop, ki krasi okolico Krekove kočice na Ratitovcu.

Klop je bila, tako kot se spodobi, tudi "otvorjena", miza pa se je krivila pod dobrotami domačih gospodinj in ratitovških specialitet. Vzdušje je bilo zares odlično in naj bo tako vedno znova, ko se srečamo pri dražgoški klopi.

Maja Lušina

Ko se je zaslišal zvok ansambla, je bilo na klopi dovolj prostora. Foto: Maja Lušina

Množična družba domačinov je bila več kot odlična. Foto: Lojze Lotrič

Za otvoritev so nazdravili s šampanjcem.

POHODI NA DRAŽGOŠKO GORO V LETU 2015

Dražgoška gora – najbolj priljubljena vsakodnevna rekreacijska točka domačinom in vedno bolj tudi okoliškim prebivalcem iz Kališ, Lajš, Podblice, Železnikov ...

Pohodnike na vrhu čaka vpisna knjiga. Tisti, ki opravi 60 ali več pohodov prejme majico, najboljših deset pa zraven še praktične nagrade. Športno društvo Dražgoše vsako leto priredi razglasitev rezultatov pohodov za preteklo leto. Razglasitev za leto 2015 je potekala na eni izmed disciplin dražgoškega mnogobojja, v drugi polovici avgusta. Leto 2015 je bilo, kar se tiče vpisov, rekordno leto. Vpisano je bilo kar 14097 pohodov. Največje število – 359 pohodov – je v knjigo, zadnji dan v minulemu letu, vpisala Cirila Lotrič. Vsaj šestdesetkrat se je na goro povzpelo 79 pohodnikov. Tudi letošnje leto se rekordni številki pohodov prav hitro bližamo.

Najboljši v letu 2015 ter Rafko in Brane Kavčič. Foto: Klemen Lušina

Ob tej priložnosti se Športno društvo Dražgoše najlepše zahvaljuje vsem sponzorjem, ki so omogočili nakup majic za najbolj vztrajne pohodnike. To so bili: Megales, d. o. o., VIBA M, d. o. o., Domel, d. o. o., Transles, d. o. o. in SGP Gorenjč, d. d.

Čestitke Cirili in vsem ostalim ljubiteljem pohodov in sprehodov v naravo, katere vas, s svojo lepoto in razgibanostjo privablja tudi Dražgoška gora.

Maja Lušina,
ŠD Dražgoše

Zimsko jutro na Dražgoški gori. Povabljeni v letošnji zimi. Foto: Maja Lušina

40-LETNICA PLAVALNEGA BAZENA ŽELEZNIKI

Javni zavod Ratitovec je v počastitev 40-letnice izgradnje plavalnega bazena konec avgusta organiziral koncert skupine Unimogs, v začetku oktobra pa pripravil še tiskovno konferenco. Na tiskovno konferenco je direktor Javnega zavoda Ratitovec (JZR) Gregor Habjan povabil vse ključne akterje za izgradnjo bazena in za njegovo kasnejše delovanje. Tiskovne konference so se udeležili Jože Demšar, ki je bil pred 40 leti direktor tovarne Alples in glavni pobudnik in predsednik gradbenega odbora za izgradnjo bazena; Lojze Žumer, predsednik sveta Krajevne skupnosti Železniki pred izgradnjo bazena; Jože Rakovec, prvi skrbnik, prvi zaposleni in prvi zasebnik, ki je upravljal z bazenom; Ciril Globočnik, takratni plavalec in trener Plavalnega kluba Radovljica (PK Radovljica), sedaj župan Občine Radovljica; Janez Rakovec, sedanjí predsednik Krajevne skupnosti Železniki (KS Železniki); Anton Luznar, župan Občine Železniki; Andraž Valcl, trener Plavalnega kluba Ratitovec Železniki

(PKR Železniki). Vsak od njih je dodal svoj kamenček v mozaik celotne zgodbe plavalnega bazena.

Direktor JZR Gregor Habjan, ki je vodil tiskovno konferenco, je besedo kot prve mu dal Jožetu Demšarju kot glavnemu pobudniku za izgradnjo bazena. Demšar je dejal, da so bili Železniki pred 40 leti odmaknjen kraj, s slabimi cestnimi povezavami in odvisni od lastnih sredstev in aktivnosti. Njegova osnovna ideja je bila, da kraj ne more imeti samo industrije, ampak ljudje potrebujejo tudi prostore za rekreacijo in ohranjanje zdravja. Kot takratni direktor Alplesa je v tujini videl, da imajo v manjših krajih bazene. Zato so organizirali ekskurzije, kjer so si ogledali nekaj primerov bazenov in se odločili, da ga postavijo tudi v Železnikih. Bazeni je gradilo podjetje Tehnika Ljubljana. Slavnostna otvoritev je bila 26. septembra 1976. Finančno so projekt s samopriskom pokrili krajaní Krajevne skupnosti Železniki in domače tovarne. Pri organizaciji referendumu za samopriskpek sta

bila glavna akterja takratni predsednik sveta KS Železniki Niko Sedej in Alojz Čufar, ki je bil predsednik skupščine KS Železniki in predstavnik za komunalno. Bife poleg bazena je financiralo podjetje Peks iz Škofje Loke, vendar ga je zelo hitro KS Železniki kot lastnica bazena odkupila. Hkrati ob gradnji plavalnega bazena je potekala izgradnja toplarne, saj je bilo že v osnovi zasnovano, da se bo objekt ogreval na daljinsko ogrevanje.

Lojze Žumer je bil predsednik sveta KS Železniki pred samo izgradnjo bazena. Povedal je, da je bila v tistem času želja po kopanju velika. Sora je bila onesnažena s fekalijami in komunalnimi odpadki, denarja ni bilo za cestno in komunalno infrastrukturo, kaj šele za bazen. Dolina je ves čas živela od lastnih rok, denarja z Občine Škofja Loka, kamor so Železniki spadali, ni bilo veliko. Velika pa je bila zavest krajanov, da naredijo nekaj za svoj kraj. Žumer se je zelo angažiral pri iskanju lokacije za bazen, ki je bila sprva mišljena na Pobčevi njivi, kjer je danes Elektro Železniki.

Jože Rakovec, kot prvi skrbnik bazena, je dejal, da je bazen po izgradnji dobro posloval. Začela so se vzdrževalna dela in že po letu in pol so morali salonitno streho zaradi kondenza zamenjati s trapeznim aluminijem, vendar je tudi ta zdržala samo pet let. Bazena je bil za tiste čase arhitekturno najlepše oblikovan, bil je šesti v Sloveniji in hodili so ga gledat iz cele Slovenije. V samem začetku bazena je bilo obiskovalcev zelo veliko. Vsak mesec so domača podjetja, ki so financirala izgradnjo bazena, mesečno dobila preko tisoč brezplačnih kart, ki so jih razdelili zaposlenim. Poleg teh obiskovalcev je bazen obiskalo še okoli 1200 do 1400 kopalcev iz drugih krajev. Že kmalu so v bazenu vzpostavili fizioterapijo in telovadbo, ki so jo vodili zdravstveni delavci. Domača osnovna šola je pričela redno obiskovati bazen v okviru športne vzgoje in tako je naša šola imela največ plavalno pismenih otrok v Sloveniji. Zanimanje za obiskovanje bazena se je povečalo leta 1985, ko so postavili dve savni. Jože Rakovec je kot zasebni najemnik bazen prevzel leta 1991 in z njim upravljal tri leta, ko je postal najemnik Bojan Leben. Leta 2005 je krajevna skupnost bazen dala v upravljanje Javnemu zavodu Ratitovec, ki je bil prvotno imenovan Zavod za šport Občine Železniki.

Ciril Globočnik je začel obiskovati bazen v Železnikih kot tekmovalca in ko je postal trener Plavalnega kluba Radovljica je v zimskem času dvakrat dnevno vozil tekmovalce iz Radovljice, preko Jamnika in Dražgoš v Železnike na treninge. Danes pravi, da ne ve, kako je to šlo, ker Železniki niso tako blizu, cesta pa ni bila v najboljšem stanju ne takrat in ne danes. V Radovljici so imeli samo letni bazen. Pokrita bazena sta bila na Bledu in v Ra-

dovljici, vendar bistveno manjša od tega v Železnikih in posledično neprimerna za zimske treninge. Člani PK Radovljica so tu trenirali do leta 2001, ko so v Radovljici letni bazen prenovili in pozimi prekrili z balonom, tako da so lahko v njem trenirali preko celega leta. V vseh letih, kar so trenirali v Železnikih, je imel PK Radovljica vrhunske tekmovalce in tekmovalke, med njimi tudi sestri Kejžar. Globočnik je dodal, da so v tem bazenu organizirali več regijskih tekmovanj in državna tekmovanja za invalide.

Janez Rakovec, sedanji predsednik KS Železniki, je dejal, da so na krajevni skupnosti lastništvo bazena leta 2012 prenesli na občino, ker sami ne razpolagajo s finančnimi sredstvi za obnovo. Kot krajevna skupnost se ne morejo prijaviti na razpise, kjer bi dobili nepovratna sredstva, zato je bila to edina rešitev, da se s preno-vo ohrani bazen.

Župna Občine Železniki Anton Luznar je nadaljeval, da je država leta 2012 objavila razpise za nepovratna sredstva za energetska sanacija stavb, ki so v lasti občine. Po prenosu lastništva bazena na občino so se prijavili na razpis, bili uspešni in bazen energetsko sanirali, zamenjali streho in stavbno pohištvo. Prenova je uspela, bazen je lepši, kvalitetnejši, manjka pa še obnova garderob, savn in otroški bazen. Za prenovu garderob se je občina prijavila na nov razpis in v primeru, da bo uspešna bo do prenove prišlo v prihodnjem letu. Zahvalil se je vsem akterjem, ki so kakorkoli sodelovali pri bazenu in dejal, da bodo uspešno zgodbo bazena skupaj z JZR peljali še naprej.

Za konec je spregovoril še Andraž Valcl, trener PKR Železniki. Povedal je, da plavalni klub v Železnikih obstaja že dolgo časa, vendar v polnosti nikoli ni zaživel. Od leta 2007 do 2014 je tu treniral Plavalni klub Pingvinček, po njegovem odhodu pa so ustanovili PKR Železniki. Izvajajo plavalne tečaje za neplavalce, celoletno plavalno šolo, kjer se učijo osnovnih tehnik, imajo pa tudi tekmovalne skupine, ki trenirajo dvakrat dnevno. V klubu je 70 članov od tega 23 registriranih tekmovalcev. Želijo, da bi plavanje še bolj zaživelo, vizija kluba je okoli 100 otrok. Dejal je, da imajo pogoje za delovanje zelo dobre, dobro sodelujejo z JZR, skupaj organizirajo občinsko prvenstvo, igre JZR, medpodjetniške igre.

Sklepno misel je povzel direktor JZR Gregor Habjan, ki je upravljevalec bazena. V spodnjih prostorih bazena je bilo nekoč strelišče, fitness, videoteka, namizni tenis, danes pa so to prostori mladinske-

ga centra. K plavalnemu bazenu spada tudi balinišče, ki je sedaj otroško igrišče, tenis igrišče in bife, ki zaokrožijo celovito ponudbo. Dejal je, da zelo dobro sodelujejo z Osnovno šolo Železniki, ki napolni štiri dopoldneve z učenci, ki

imajo v bazenu športno vzgojo in zdravstveno telovadbo. Uspešno je sodelovanje z PKR Železniki, popoldne pa bazen napolnijo ostali obiskovalci. Bazeni v popoldanskem času povprečno obišče 40 obiskovalcev, če bi jih še enkrat toliko bi

posloval pozitivno, tako pa žal ne. Za konec se je zahvalil vsem, ki so se odzvali vabilu in jih pozval, da se zopet srečajo čez deset let.

Nataša Habjan, Javni zavod Ratitovec

LEPOTE DAVČE IN PRIDELAVA LANU OHRANJENE ZA ZANAMCE

Konec septembra so v galeriji Muzeja Železniki predvajali že osmi dokumentarni film domačega avtorja Janeza Habjana. Tokrat se je posvetil lepotam Davče in tradiciji predelave lanu in tako zopet zapisal del zgodovine in tradicije, ki tako ne bo odšla v pozabo

Janez, predstavili ste že osmi dokumentarni film z naslovom Davča in lan. Kako je nastajal?

Nastal je predvsem na željo Davčarjev, ki so me prosili, naj zabeležim pridelavo lanu. Tradicijo predelave lanu v Davči sicer ohranjajo z vsakoletnim Dnevom teric, kar je pohvalno. V filmu pa nastopajo domačini, ki vedo iz prve roke povedati in pokazati, kako so nekoč sejali in pridelovali lan, saj so to počeli sami. Imeli so željo, da svoje spomine in znanje predajo zanamcem. Starejši domačini, zbrani za kmečko mizo pr' Pstinarju tako v sproščnem pogovoru gledalca popeljejo od setve do žetve in kasnejše obdelave lanu. Pogovor sem uporabil kot vezni člen med posnetki, ki nato nazorno prikazujejo določen postopek. Veselilo me je, ker igralci niso imeli treme. Največ je povedala Minika Peternelj, Jureževa in prav vsi nastopajoči so brez da bi jim sploh rekel, govorili v davškem dialektu. Tudi spremljevalna glasba je iz "domačega okolja" in se odlično vplete v film, zaigrala pa sta dva amaterska godca, ki za zabavo včasih zaigrata v prostem času. Predstaviti sem hotel tudi naravne lepote Davče, ki so marsikomu nepoznane. Redkokdo ve, da se na koncu Davče nahajajo Davški slapovi, ki so sploh spomladi, ko vse zazeleni in je obilica vode, prekrasni. Film lepo popestrita tudi divji petelin in srnjad, ki sem jo "ujel" v kader, ko sem hodil na snemanje. Posneti je bilo namreč potrebno lan, kako raste, da gledalec potem v minuti doživi celotno rast lanu. Ljub mi je denimo tudi prizor, ko ponoči z lanternami v visokem snegu igalci odhajajo domov. Ta sneg smo čakali in čakali ... a smo ga dočakali (smeh).

Na kaj vse morate misliti, ko oblikujete dokumentarni film?

Zdaj, po toliko posnetih filmih sem se že navadil, da na zelo veliko stvari (smeh). Kostumografija, scenografija, vse to je v moji domeni in na to sem še posebej pozoren. Če skušamo prikazati neko določeno obdobje zgodovine, moramo upoštevati prav vse dejavnike, ki posneto umeščajo v tisti čas. Zgodilo se je, da sem film Golcarija na Selškem imel že zmontiran, ko sem opazil, da se v prizoru, ko Štulcov Andrej pride "glihat" k Megušarju v Megušnici, v kotu vidi presneto moderen poštni nabiralnik. Kaj sem hotel drugega, kot Andreja naložiti v avto in ga še enkrat odpeljati v Megušnico in posneti prizor. Seveda smo prej nabiralnik odstranili s stene (smeh). Velikokrat se je na posnetkih pojavila tudi kakšna ročna ura bolj "vesoljske izdelave", ki tudi ni sodila v tisti čas ... na take stvari sčasoma postaneš pozoren. Včasih pa kaj uide, pa

saj še v holivudskih filmih kasneje zanesejniki iščejo napake, ki jih filmarji spregledajo. Včasih gledaš in gledaš, pa ne vidiš (smeh).

Tudi za montažo poskrbite sami?

Tudi, čeprav strašno nerad (smeh). Tako kot snemam z veseljem, tako težko se pripravim k montaži. Nisem preveč računalniški tip. Sicer posento zmontiram, ko se enkrat lotim. Pri končnih finesah in nasnemavanju glasbe pa mi pomaga Marjan Benedik. Vsakič, ko potem zmontirano pogledam, bi še kaj skrajšal, da ni predolgovezno.

Pridelava lanu je potekala takole:

Najprej je bilo potrebno zorati njivo. S konji je šlo zlahka, z voli je bil pa "mater", so se spominjali domačini. Dva vola skupaj sta bila slaba kombinacija, najslabša pa je bila, če sta bila skupaj vprežena vol in konj. Lan se je sejal kot žito, a v primerni gostoti – pest semen pod en palec. Če je bil sejan bolj na gosto, vmes ni mogel zrasti plevel in tudi stebila niso mogla

Janez Habjan je posnel že osmi dokumentarni film in tako zopet zapisal del zgodovine in tradicije, ki ne bo utonila v pozabo. Foto: Nina Drol

zrasti premočna, kar je bilo ugodno za trenje. Ko je bil lan visok približno deset centimetrov, so ga opleli. Kljub temu, da so ga med pletjem pomečkali, se je dvignil in rasel naprej. Cvetel je julija, vendar samo v dopoldanskem času. Sredi avgusta je dozorel in so ga lahko poruvali in povezali v majhne snope ter ga posušili v kozolcu. Ozirali so se tudi na to, kako je ščinkavec zjutraj zapel: če je pel "hit, hit, hit ..." je bilo tisti dan zagotovo slabo vreme in je bilo treba pohiteti s pobiranjem. Ko je bil suh, so ga nad rjuho obtokli, da je odpadlo seme in ga nato povezali v večje snope. V septembru ali oktobru so ga pogrnili na pust grič oziroma na late, da ni bil položen na zemljo, da ni vmes prišla trava. Lan so tri tedne pustili razgrnjen ležati na soncu in dežju, da so se naredila vlakna. Včasih so dejali, da se je "godiv" (je postal goden). Posušili so ga v laneni jami, konec novembra pa je sledilo trenje lanu. Nato so predivo mikali in predli na kolovratu. Ta spretnost je v filmu prikazana pr' Pstinarju. Po končanem predenju

so se vaščani v visokem snegu peš odpravili proti domu. Pot so si osvetljevali samo z lanternami in tako ustvarili čudovit prizor, podoben tistim, ki jih je upodabljal slovenski slikar Maksim Gaspari. Da so ga lahko posneli, so nestrpnost čakali, da je zapadlo dovolj snega. Prikazano je tudi pranje štren, ki so jih napredle predice, navijanje v klovčke in nazadnje še tkanje platna na statvah. Platno so uporabljali za posteljnino, žaklje, iz lanenih niti so izdelovali vrvi, skratka lan so dobro izkoristili za izdelavo številnih stvari, ki so jih potrebovali. Lan so v Davči sejali po vseh kmetijah do nekako šestdesetih let prejšnjega stoletja. Ko so prebivalci množično odšli v službo v Železnike, je pridelava lanu zamrla.

Da nastane tak lep povzetek neke tradicije, zahteva gotovo precej potrpežljivosti in organizacije.

Kaj hitro se nabere precej zadolžitev. Zahvalil bi se Alojzu Jelencu, predsedniku TD Davča, ki mi je pomagal pri koor-

dinaciji, hvaležen pa sem tudi vsem nastopajočim, ki so se držali dogovorov, da je snemanje teklo tekoče. Zahvala gre tudi osebju Muzeja Železniki, ki mi že vsa leta ponudijo prostor za predstavitev filmov in poskrbijo za izvedbo in obveščanje o dogodku.

Zopet ste zapisali del zgodovine kraja.

Prav veseli me, da mi je uspelo popisati toliko zanimivega iz naše preteklosti. Vendar sem pazil, da so o določeni stvari pripovedovali ljudje, ki so se včasih ukvarjali s tem. Vse drugače tak mojster ali mojstrica pripoveduje o bogatih izkušnjah, kot nekdo, ki se o njih samo pouči, pa ni tega nikoli sam počel. Upam, da bodo filme pokazali tudi v šoli in podružnicah, saj si otroci tako lažje zapomnijo določene stvari. V filmih je zajeta pokrajina, oblačila, hrana, prevozna sredstva določenega obdobja, pa tudi različni dialekti, tako da so zanimivi z več vidikov.

Nina Drol

alples
salon pohištva

Izdelava po meri!

Mesec kuhinj v salonu Alples, Železniki!

-46%
do
31.10.2016

Salon pohištva Alples, Češnjica 48a, 4228 Železniki T: 04 51 18 304 / 306 / 307 F: 04 51 18 308 E: salon@alples.si

DELOVNI ČAS: od ponedeljka do petka od 12. do 19. ure, sobota 8.-12. ure, nedelja in prazniki zaprto.

RAZSTAVA 70 LET KOVINARSTVA V ŽELEZNIKIH

V letu, ko obeležujemo 70-letnico kovinarstva v Železnikih, in hkrati v tednu, ko se odvijali Dnevi evropske kulturne dediščine z letošnjim geslom "Dediščina okoli nas", smo v muzejski galeriji predstavili izdelke sedmih desetletij podjetij Niko, Tehnica in Domel. Veliko starih izdelkov hranijo podjetja v svojih zbirkah in so jih posodili za tokratno priložnost. Nekatere izdelke hranimo v muzejskem depozitu in smo jih tokrat postavili na razstavo, nekatere pa so posodili posamezniki.

Obsežna in pregledna razstava je zato nastajala dolgo časa – najprej skozi desetletja v podjetjih. V taki obliki s sodelovanjem podjetij, Muzejskega društva Železniki, Muzeja Železniki in posameznikov pa še v galerijskem prostoru. Predstavljeni predmeti in dokumenti zelo povedno govorijo o moderni industriji: o prelomnicah, uspehih, tržišču, ne nazadnje o potrošnikih. Na ogled so izdelki iz začetkov moderne kovinarske industrije kot tudi trenutni program

podjetij iz Železnikov. Ti izdelki segajo na področja pisarniške in laboratorijske opreme, medicine, bele tehnike, vrtno opremo, avtomobilske in druge industrije. Pri nekaterih izdelkih, ki so v proizvodnji že več desetletij, je opazen razvoj v izdelavi. Porajajo pa se vedno novi izdelki, ki jih narekujejo potrebe ljudi.

Odprtje razstave v petek, 7. 10. 2016, je bilo v lovskem domu v Železnikih. Za gostoljubje se Lovski družini Železniki lepo zahvaljujemo. Po mojem uvodnem nagovoru je glavno besedo imel Janez Rihtaršič, ki je bil pobudnik in idejni vodja razstave. Mešani pevski zbor Društva upokojencev za Selško dolino je večer popestril s pesmijo. Sledil je ogled videa *Moje, tvoje, naše, vaše* avtorice Sanele Jahič, ki govori o delavskem lastništvu podjetij Domel in Gorenjski glas. Po ogledu videa se je večer nadaljeval v muzejski galeriji. Večina obiskovalcev otvoritve je v predstavljenih predmetih prepoznala izdelke, ki so jih ali jih še, uporabljajo v svojih gospodinjstvih. Veliko obiskovalcev pa poklicno življenje veže na delo v teh podjetjih.

Razstava 70 let kovinarstva bo na ogled do marca 2017. Vabljeni!

*Katja Mohorič Bonča
Muzej Železniki*

Na otvoritvi razstave v muzejski galeriji. Foto: Simon Benedičič

BABJA KMETIJA, CELOVEČERNA VESELOIGRA

Po vseh težavah, ki smo jih člani KUD France Koblar imeli v zadnjih letih, smo letošnjo jesen zopet pošteno zavihali rokave. Dvakrat tedensko se dobivamo v kulturnem domu in pridno vadimo novo igro z naslovom *Babja kmetija*. Že sam naslov pove, da imajo v njej glavno besedo ženske. Po očetovi smrti so mati in pet hčera z vso silo prijele za delo in garale na kmetiji od jutra do večera. Kmalu so spoznale, da samo garanje, brez razvedrila in ljubezni, ni pravo življenje. Kdo jim je odprl oči boste izvedeli na premieri, ki bo v soboto, 12. novembra 2016, prva ponovitev pa v nedeljo, 20. novembra 2016, obakrat v kulturnem domu v Železnikih. S predstavo nameravamo gostovati tudi po okoliških vaseh v Selški dolini.

Poleg igralcev so na delu tudi že scenski mojstri, šivajo se kostumi, izbirajo se glasbeni vložki. Skratka, že zdaj Vas lepo vabimo na ogled naše predstave.

Majda Demšar

Za vaje je dobro, za predstavo ju bomo pa postarali. Foto: Arhiv KUD France Koblar

ŽELEZNE NITI – DOBRE ZGODBE TRINAJSTIČ

V Muzejskem društvu Železniki smo pripravili novo številko Zbornika za Selško dolino Železne niti. Uredniški odbor v sestavi: Anja Čufar, Irena Prevc Hajdinjak, Katarina Primožič, Aleš Primožič in Tadeja Šuštar, tehnični urednik Andrej Bogataj in urednik Rudi Rejc, je v sodelovanju z 29 avtorji spletel že 13. številko dobrih zgodb. Te smo razvrstili v naša stalna poglavja.

Uvod: Jožica Rejec: Zborniku Železne niti na pot, Rudi Rejc: Beseda urednika.

Železne niti: Vincencij Demšar: Martinjvrharji se uprejo in Register imen za zbirko listin Zemljiške knjige Železniki, II. knjiga, Andrej Bogataj: Cerkev sv. Križa, freske iz 15. stoletja in sv. Kurnernisa.

Arheologija: Franci Bogataj, Lucija Grahek, Ivan Marija Hrvatin in Rene Masaryk: Pred 2500 leti so na Štalci že kovali železo.

Zgodovina: Jožica Kačar: Hranilnica in posojilnica v Sorici od 1902 do 1947.

Imeli smo ljudi: Franc Pfajfar: dr. Franc Kos, profesor zgodovine, Irena Prevc Hajdinjak: dr. Marija Bračko, Majda Demšar: Samotarja iz Vancovca, Marija Gasser: Adamov Peter iz Zgornjih Danj.

Čipkarstvo: Katja Mohorič Bonča: Klekljana cerkvena dediščina, 1. del.

Stavbna dediščina: Marija Gasser: Cerkev sv. Nikolaja v Sorici, Uredniški odbor: V spomin Antonu Sedeju, Anton Sedej: Hiše, vhodna vrata, portali in drugi stavbni elementi v naseljih Češnjica, Na Kresu in Studeno, 4. del, Tine Benedičič: Racovnik.

Obletnice: Rudi Rejc: Pomembne obletnice v Selški dolini v letu 2016, Anja Čufar: Maksimilijan Ocepek, Jana in Brane Lavtar: Albin Lavtar – stoletnik.

Naravoslovje: Bojan Kofler in Simon Primožič: Lepotica Konasnica, Katja Mohorič Bonča: Perunov vrh.

Družba in ljudje: Aleš Primožič: Prelet življenja, Alojz Žumer, 1. del, Katarina Primožič: Aleksander Čufar.

Kultura: Jože Tavčar: Boj fužinarja Jurija Plavca, Tončka Galjot: Franc Vidmar Pustotnik, Špela Omahen Regovc: Janez Okorn, Franc Tušek: Pesmi.

Osnovna šola: Primož Šmid: Dosežki učenk in učencev Osnovne šole Železniki v šolskem letu 2015/2016.

Kronika: Jože Bogataj: Občinski nagrajenci. *Muzejsko društvo:* Katja Mohorič Bonča: Dogodki Muzejskega društva Železniki in Muzeja Železniki 2015/2016.

Vse to je zapisano na 480 straneh letošnjega zbornika Železne niti. Preberite ga in nam povejte, kaj vam je všeč, česa bi radi več, kaj vas moti. Zanimajo nas vaša menja in predlogi. Vabimo vas, da sode-

lujete pri nastanku naslednje, 14. številke zbornika Železne niti. Obrnite se na kogar koli od zgoraj navedenih.

Rudi Rejc, Muzejsko društvo Železniki

Predstavitve zbornika Železne niti št. 13 bo v petek, 18. novembra 2016, ob 19. uri v Kulturnem domu Železniki. Na prireditvi boste lahko kupili zbornik Železne niti po ceni 25,00 EUR. Vabljeni!

NAGRADNO VPRAŠANJE

Darilo – 13. zbornik *Železne niti*

Spoštovani!

Letos bo izšla že 13. številka zbornika *Železne niti*. Ob tem pomembnem dogodku smo se odločili, da zbornik *Železne niti* podarimo tistemu, ki bo poslal pravilen odgovor na zastavljeno vprašanje in bo izžreban na predstavitvi zbornika, ki bo v petek, 18. novembra v Kulturnem domu *Železniki*. Izžrebana bosta dva srečna dobitnika, ki bosta med obiskovalci na prireditvi.

V zborniku bo objavljeno veliko zgodovinskih fotografij. Med njimi tudi pričujoča. **Zanima nas, kaj je na fotografiji?** Pravilen odgovor pošljite na dopisnici na naslov: Muzejsko društvo *Železniki*, Na plavžu 58, 4228 *Železniki*, lahko pa ga oddaste tudi osebno v Muzej *Železniki* ali v njegov poštni nabiralnik.

Rok za oddajo dopisnic je petek, 4. november 2016

Muzejsko društvo Železniki

SLOVENSKA ZEMLJA V PESMI IN BESEDI

Oddaja, ki je na prvem programu radia Slovenija ob torkih zvečer od 20. do 21. ure ima namen ohranjanja našega bogatega ljudskega izročila v pesmi in besedi. Urednica oddaje je magistra Simona Moličnik. Oddaja letos praznuje že 50 let. Kar nekaj jih je bilo posnetih in predvajanih iz krajev izpod Blegoša in Ratitovca.

Z zadnjo so se v marcu letos predstavili Mežnarjevi godci z Jarčjega Brda nad Lušo. Že takrat je padla ideja, da bi predstavili tudi Kovkarjevo kajžo v Luši in ljudskega pesnika Franca Vidmarja - Pustotnika. V četrtek, 16. oktobra 2016, se nas je na večer zbrala vesela družina v tej častitljivi, več sto let stari kajži, za katero skrbita zakonca Omahen. Lepo sta nas sprejela in pogostila, kar je pripomoglo k veselemu razpoloženju. Vaščani so ustanovili celo Kulturno-zgodovinsko društvo Pustote. Predsednik društva Matjaž Bergant je predstavil njihovo dejavnost, v kateri so zelo uspešni. Pomagali so zbrati sredstva za prekritje strehe in spomladi tudi izdali zbirko pesmi Franca Vidmarja - Pustotnika in Janeza Okorna. Oba sta v različnih obdobjih prebivala v tej kajži. O Pustotniku je spregovoril tudi Jože Bernik, Pustotnikov sorodnik, ki se ga še spominja. Murnovi godci iz Selške doline so eno izmed pesmi priredili in predstavili v zelo zanimivi izvedbi. Večer so popestrili s kar nekaj starimi vižami. Stane

Bončina je nato zaigral na citre, zraven pa še zapel eno od pesmi Franca Vidmarja - Pustotnika.

Novinarka mag. Simona Moličnik, ki je oddajo snemala, je bila zelo vesela in za-

dovoljna, saj je bilo vzdušje res prijetno. Oddaja bo predvidoma na sporedu v januarju ali februarju prihodnje leto.

Jože Dolenc

Novinarka mag. Simona Moličnik med snemanjem v prijetnem in veselem vzdušju. Foto: Andrej Tarfila

PRVI POSREDOVALCI (PPO) TUDI V PROSTOVOLJNEM GASILSKEM DRUŠTVU ŽELEZNIKI

V letošnjem letu je enota Nujne medicinske pomoči Škofja Loka (NMP Škofja Loka) pričela z izobraževanjem prvih posredovalcev. V ta sistem smo bili vključeni tudi gasilci iz Prostovoljnega gasilskega društva Železniki.

Prvi posredovalci so tisti prostovoljni gasilci, ki uspešno opravijo dvodnevni (deseturni) tečaj. Prvi posredovalci lahko po uspešno opravljenem tečaju nudimo pomembno začetno prvo pomoč obolenim in poškodovanim osebam pred prihodom ekipe NMP Škofja Loka. Na tečaju so nas usposobili za posredovanje v primeru suma na srčni zastoj, suma nezavesti, suma na tujke v zgornjih dihalnih poteh, suma hude zunanje krvavitve, suma hude bolečine v prsnem košu in premeru suma na svežo možgansko kap pri obolenih in poškodovanih na območju, ki ga pokriva. Tečaj je bil sestavljen iz teoretičnega

Vozilo - prvi posredovalci PGD železniki.

in praktičnega dela. V nekaj dneh smo obnovili znanje prve pomoči in se tudi naučili kaj novega. Zaradi lažjega dela smo bili razdeljeni v dve skupini. Pri prikazu je sodelovalo več medicinsko usposobljenih oseb iz Zdravstvenega doma Škofja Loka. Vsakdo od tečajnikov se je lahko preizkusil skozi različne "situacije" in scenarije. Po uspešno opravljenem tečaju smo pridobili licenco in tako smo člani PGD Železniki postali vključeni v mrežo prvih posredovalcev. Znanje bomo seveda morali vsako leto obnavljati. V primeru dogodka bodo prvi posredovalci na območju, kjer se je ta dogodek zgodil, pozvani s strani Regijskega centra za obveščanje. Ker je NMP Škofja Loka oddaljena od Železnikov 17 km oziroma 12 minut urgentne vožnje (če je rešilec NMP Škofja Loka dosegljiv na lokaciji Zdravstvenega doma Škofja Loka), se zavedamo, da lahko z našim posredovanjem in znanjem, ki ga imamo, izboljšamo možnost preživetja ljudi.

Po smernicah za oskrbo huje bolnih, ki ne kažejo znakov življenja, je uspeh oživljanja in kasnejša kakovost življenja odvisna od hitrega začetka nudenja temeljnih postopkov oživljanja (TPO). Postopki, ki jih začnemo izvajati znotraj devetih minut po srčnem zastoju, so lahko uspešni in posledice srčnega zastoja popravljive. Obe dejstvi (dolgi dostopni časi in potreba po takojšnjem izvajanju TPO) nas torej vodita do potrebe po vzpostavitvi mreže prvih posredovalcev, ki bi z izvajanjem TPO "kupovali čas" do prihoda ekipe nujne medicinske pomoči (NMP).

Kdo pravzaprav je Prvi posredovalec?

- Je oseba, ki se odzove na poziv dispečerja s klicne številke 112 in pride na kraj dogodka z namenoma nudenja prve ali nujne

Oprema.

Oznaka AED na vozilu.

medicinske pomoči pred prihodom ekipe NMP.

- Je oseba starejša od 18 let, ki prostovoljno pridobi licenco za prvega posredovalca.
- Obvlada TPO z uporabo AED (avtomatski zunanji defibrilator) in prvo pomoč pri drugih življenju ogrožajočih stanjih.
- Opisano znanje lahko pridobi na osnovnem tečaju za prve posredovalce.
- Pridobi licenco z opravljenim predpisanim preverjanjem znanja za prvega posredovalca.
- Licenco vzdržuje z vsakoletnim obnovitvenim tečajem za prve posredovalce z vključenim preverjanjem znanja.
- Je na ustrezen način vključena v mrežo NMP.
- V mrežo se vključi preko lokalne enote NMP, ki ima strokovno organizacijski nadzor nad prvimi posredovalci na svojem področju.
- Se jo aktivira po vnaprej določenem načinu.
- Aktivacija prvih posredovalcev poteka vzporedno z aktivacijo ekipe NMP, po navodilu NMP.

Ker po prvih intervencijah opažamo, da nas pomoči potrebni in njihovi najbližji ob prihodu nenavadno ogledujejo (poklicali so namreč reševalce iz Nujne medicinske pomoči), smo se odločili, da zato bolj podrobno opišemo namen PPO in opremo, s katero razpolagamo. Do pomoči potrebnih se bomo pripeljali z gasilskim vozilom GV1 znamke FORD, v katerem je shranjen tudi AED in nujna medicinska oprema.

Z željo, da bi bilo teh posredovanj čim manj, Vas z gasilskim pozdravom: „Na pomoč!“ pozdravljamo gasilci iz Železnikov.

Damjan Mohorič, PGD Železniki, Predsednik

GASILSKA ŠTAFETA – RED BULL 400

Iz Planice ponavadi prihajajo članki o skakalcih letalcih, tokrat pa za spremembo članek o gasilcih.

V soboto, 17. septembra, je v Planici potekalo tekaško tekmovanje Red Bull 400. Tekom dneva se je na vrh planiške velikanke povzpela množica ljudi, ki so bili razporejeni v različne kategorije: moški posamezno, ženske posamezno, moška, ženska in mešana štafeta ter gasilska štafeta.

Letos se je tekmovanja gasilskih štafet prvič udeležila tudi štafeta iz PGD Dražgoše. Naši gasilci so stvar vzeli zares. Poiskali so si dovolj strm klanec v vasi (čeprav jih je veliko, to ni bila lahka naloga), pomerili razdaljo petdeset metrov in se zadnjih

Zahteven vzpon po zaletišču skakalnice. Foto: Andreja Lušina

štirinajst dni pred tekmovanjem nekajkrat dobili na njem in trenirali. Takoj jim je postalo jasno, da je v takem klancu tudi petdeset metrov zelo dolgih. Kljub temu jim optimizma in volje ni zmanjkalo.

Proga v Planici – od vznožja naprave do vrha zaletišča – je dolga 400 metrov, a se pri tem vzpne za slabih 200. Pot je tako strma, da več kot pol proge tekači premagajo kar po vseh štirih. Pri gasilski štafeti so člani ekipe oblečeni v gasilske delovne uniforme, za štafeto palico pa jim služi gasilska čelada.

Vreme na omenjeno soboto ni bilo najbolj primerno za tek na letalnico bratov Gorišek, vendar se je do pričetka gasilske štafete vsaj zvedrilo. Naši gasilci so se borili na vso moč. Gledat jih je prišlo tudi lepo število sovaščanov, skupaj jih je bilo skoraj za cel avtobus, ki so, postavljeni ob celotni progi, spodbujali tekmovalce z glasnim navijanjem. Gasilci iz vseh 18 ekip so pokazali, da niso le mojstri nudenja pomoči in gašenja, ampak tudi teka v breg. Šprint, v pravem pomenu besede, so dobili člani PGD Žažar (2:34,5), drugo mesto so osvojili naši sosede – PGD Podblica, tretje mesto PGD Šentjošt, naši člani – PGD Dražgoše – pa so dosegli odlično 4. mesto s časom 3:01,7.

Vsem članom naše ekipe in ekipi PGD Podblica še enkrat iskreno čestitamo, z željo, da se naslednje leto ponovno odločijo za to zanimivo tekmovanje.

Maja Lušina, PGD Dražgoše

Ekipe PGD Dražgoše je na gasilski štafeti dosegla 4. mesto. Foto: Andreja Lušina

POHOD GASILSKE MLADINE GZ ŠKOFJA LOKA

Gasilska zveza Škofja Loka letno organizira pohod gasilske mladine. Vsako leto je za organizacijo zadolženo eno izmed gasilskih društev. Letos je pohod organiziralo PGD Dražgoše.

Društvo mora določiti traso pohoda, ga voditi in na koncu poskrbeti za malico pohodnikov. Zbrali smo se v soboto, 10. septembra, na igrišču za PŠ Dražgoše. Pričakalo nas je čudovito, sončno in skoraj pretoplo vreme. Pot nas je, več kot sto mladih gasilcev in gasilk ter njihovih mentorjev, vodila od šole, naprej do "Zaplot", mimo stare cerkve ter nato po "Markovi" poti proti cilju vrhu Dražgoške gore. Člani PGD Dražgoše smo poskrbeli, da so se pohodniki na vrhu okrepčali s hladno pijačo; sledilo je skupno fotografiranje, nato pa smo se vrnili na izhodišče pohoda. V gasilskem domu je bil nato čas za malico in druženje mladine vseh udeleženi društev. Vzdušje je bilo čez celotno dopoldne zelo prijetno in sproščeno.

Maja Lušina,
PGD Dražgoše

Vreme je bilo za izvedbo pohoda odlično. Foto: Klemen Lušina

Skupinska fotografija vseh udeležencev pohoda. Foto: Klemen Lušina

"DRUŽINSKA AKADEMIJA"

Prostovoljna organizacija za mlade in družine v naši občini

Pogovarjali smo se z Andrejo Megušar iz Dolenje vasi, ki sodeluje v Družinski akademiji in še z drugimi sodelavci kot ekipa delujejo na več področjih.

Ali lahko predstavite delo in vizijo neprofitnega zavoda "Družinska akademija?"

Družinska akademija smo v prvi vrsti prijatelji, moške in žene, starši in vzgojitelji, ki nas združuje velik izziv sedanjega časa – kako ponovno odkriti in poživiti občutek za skupnost, ki se je povsem izgubil v tem individualizmu. Še posebej kot starši se čutimo poklicane in dolžne, da odgovorno sooblikujemo tako družbo, v kateri bo prostor za pristne medsebojne odnose, kjer posameznik postane oseba. Oseba je človeško bitje v odnosu, ki je sposobno graditi odnose zunaj in znotraj vsakršne različnosti. Naša DRUŽINSKA AKADEMIJA izvaja programe s področja vzgoje, izobraževanja in kulturne dejavnosti, ki temeljijo na elementih pedagogike skupnosti. S tem želimo prispevati k čim bolj celoviti vzgoji naših otrok in k zorenju staršev in pedagogov k pristnim medsebojnim odnosom. Želimo dvigniti zavest, da je prav vsak izmed nas odgovoren, da v okolju, kjer živi, prinaša upanje in veselje ter da s svojim življenjem aktivno gradi kulturo življenja.

Večkrat omenjate pedagogiko skupnosti. Nam jo lahko podrobneje predstavite?

Pedagogika skupnosti presega ozko ulico vase zaprte didaktike, ki je sama sebi namen. Želimo, da se naučimo biti, biti z drugimi in za druge. Usmerja nas k odkrivanju in odgovarjanju na potrebe skupnosti. Kot posamezniki zmoremo vsak nekaj, kar drugi ne zmore; če pa sodelujemo in združimo naše moči in tudi omejenosti, se rojevajo velike stvari, ki presegajo posameznika in obenem gradijo skupnost med nami. To zavedanje nas je pripeljalo do izziva, da skupaj naredimo nekaj dobrega za skupnost. V naš lokalni prostor želimo širiti kulturo dajanja, se pogovarjati o vsebinah, ob katerih bomo skupaj rasli in odkrivali smisel naše poklicanosti. To pa posledično povečuje občutek za demokratičnost in sodelovanje – torej za življenje prežeto s kvaliteto, ker je utemeljeno v etičnosti.

Kako se je pričela vaša pot?

DRUŽINSKA AKADEMIJA je svojo pot začela pred leti, tedaj še kot neformal-

na skupnost zainteresiranih vzgojiteljev in staršev, z organizacijo predavanj in delavnic za starše z aktualno tematiko. V prvi vrsti želimo nas starše in otroke ozaveščati o medsebojnih odnosih in tlakovati pot po modelu pedagogike skupnosti v širši družbeni prostor. Letos že tretjo sezono zapored pripravljamo niz zanimivih srečanj, ki se bodo zvrstila od novembra 2016 do maja 2017 v sodelovanju z Vrtcem Sončni žarek iz Stare Loke. Ob predavanjih snujemo delavnice za otroke in mladostnike, kulturne dogodke, domača in mednarodna srečanja in pišemo članke. Povezujemo se z domačimi in mednarodnimi sorodnimi inštitucijami. Osnovni namen druženj je, da v skupnosti skozi pogovor odkrivamo temeljne resnice o naših odnosih in iščemo pravi odgovor na vprašanje, kako v plehkost odnosov ponovno vrniti dostojanstvo in njihovo bistvo: biti z drugimi in za druge.

Šolsko leto se je že začelo in s tem nove ideje in programi.

Vsako leto organiziramo štiri dogodke, ki smo jih poimenovali kar "Družinska akademija". Letošnje prvo srečanje bo v soboto, 19. novembra, v Škofji Loki in bo namenjeno ozaveščanju o nevarnostih teorije spola, ki kot vemo vdira v vse pore našega življenja. Predavala bo mag. Mojca Belcl Magdič, ki v Rimu na Papeškem Inštitutu Janeza Pavla II. dokončuje doktorat iz teorije spola. Prav tako bo spodbujala starše in vzgojitelje, naj otrokom pomagajo pri oblikovanju moške in ženske identitete in predlagala, kaj lahko storimo kot starši. Sledil bo posvet z naslovom "Kako z otrokom spregovoriti

o spolnosti?", ki jo v februarju pripravlja Katarina Nzobandora, direktorica Zavoda ŽIV!M s svojimi sodelavci. Tretji dogodek bo Večerja v soju sončnega žarka, ki jo za starše že tradicionalno v marcu pripravlja Vrtec Sončni žarek. Letošnjo sezono srečanj bomo zaključili maja z okroglo mizo na temo "Kakšno šolo potrebujemo?" z zanimivimi sogovorniki.

"Dober dan Rimljan" je zanimiv projekt, ki ste se ga lotili letos ...

Res smo pripravili projekt z naslovom "Dober dan Rimljan", ki ga je podprla tudi Občina Železniki. Že novembra bomo organizirali romanje za družine v Rim in Assisi. Ker se zavedamo, kako pomembna je družina in njeni temelji, smo predhodno organizirali t. i. pripravljalni program – tabor na Brezjah, ki se ga je udeležilo več kot 50 udeležencev, starši skupaj z otroki. Starejši so sodelovali na različnih seminarjih in delavnicah v zvezi z vzgojo in delom z mladimi, mlajši pa so se s skokom v antiko srečali z rimsko civilizacijo, ki je odločilno vplivala na evropsko kulturo in s tem tudi slovensko identiteto.

Kaj vas bo v tem šolskem letu še povezovalo?

Že v tem mesecu smo pričeli z rednimi tedenskimi delavnicami za igre šaha in na področju športa t. i. atletske abecedo. Prav tako želimo približati jezik latinščine in pomen rimskega imperija v zgodovini Evrope. Odločili smo se za izvajanje pouka latinščine in klasične kulture, ki je namenjen osnovnošolcem od 5. razreda naprej. Ob pouku latinščine, ki je odlična možganska telovadba, spoznavamo skrivnostni in zanimivi svet starih Rimljanov in Grkov. Odkrivamo njihove sledi v današnjem času in raziskujemo, kako so naši rimski predniki sooblikovali podobo evropske civilizacije. Ne nazadnje smo vsi dediči njihovih

Utrinek iz tabora na Brezjah. Foto: osebni arhiv

duhovnih in materialnih dosežkov na vseh področjih življenja. Vse prijave in informacije lahko dobite na www.druzinska-akademija.si. Vabimo tudi mlade, da se vključite v program prostovoljnega dela in se nam pridružite pri delu z mladimi, še posebej v Selcih in Dolenji vasi.

Nina Drol

JAVNI ZAVOD RATITOVEC

JAVNI ZAVOD RATITOVEC PRAZNUJE

September nas je razvajal s prijetno toplimi temperaturami in marsikdo si je tako poletje še podaljšal. Dnevi so bili prav prijetni za preživljanje prostega časa na prostem in ob zunanjih športnih aktivnostih. V letošnjem letu praznujemo 40 let od izgradnje bazena in 10 let od preimeno- vanja Zavoda za šport, kulturo, turizem in mladinske dejavnosti v Javni zavod Ratitovec. Praznovanje smo združili z odprtjem 5. Iger JZR. Tako smo se konec avgusta zabavali na terasi bifeja v plavalnem bazenu s skupino Unimogs.

V Galeriji Muzeja Železniki bo od 5. novembra dalje vsak ponedeljek potekalo druženje ob ročnih delih. Vabljeni vsi, ki ustvarjate z rokami, pa naj bo to pletenje, kvačkanje ali karkoli drugega, da se nam pridružite vsak ponedeljek ob 18. uri.

Šport

V začetku oktobra smo pripravili tiskovno konferenco ob 40-letnici izgradnje bazena. S povabljenimi gosti smo se sprehodili od same ideje o gradnji bazena, skozi 40-letno zgodovino do načrtov za prihodnost.

Končujejo se 5. Igre JZR, kjer so v različnih disciplinah tekmovali posamezniki in društva. Letos nam je vreme resnično šlo na roko, zato so bile vse aktivnosti kar dobro obiskane. Nekaj aktivnosti pa žal ne pritegne dovolj udeležencev, zato jih bomo prihodnje leto opustili oziroma nadomestili s kakšnimi zanimivejšimi vsebinami. Pri organizaciji sodelujejo domača društva, ki pripravljajo posamezne aktivnosti, zato tudi njim in njihovim članom gre zahvala za uspešno izpeljane igre. Še vedno pa žal nismo dosegli pravega namena iger, v katere naj bi se vključila prav lokalna društva, ki bi se s svojo prisotnostjo na samih tekmovanjih borila za prestiž za najbolj športno društvo v našem kraju. Ime končnega zmagovalca med posamezniki bomo objavili v prihodnji številki, prav tako tudi zmagovalni kraj, za katere-

ga so posamezniki pridobivali točke.

Sredi septembra je športna dvorana ponovno oživila, saj so razna društva in posamezniki ponovno začeli z raznovrstno rekreacijo. Še vedno se najde kak prost termin in če bi želeli tudi vi najeti malo ali veliko dvorano se oglasite pri nas, da se bomo dogovorili za prost termin. Ženski del populacije se zadržuje bolj v mali dvorani, kjer se izvaja plesno ritmična gimnastika in baletna dejavnost. V veliki dvorani se dobivajo predvsem društva in skupine, ki se ukvarjajo s kolektivnimi športi. Vabljeni.

Kultura

V Galeriji Muzeja Železniki je na ogled pregledna razstava ob 70-letnici kovinarstva v Železnikih. Razstavljeni predmeti predstavljajo sedem desetletij produktov podjetij Niko, Domel in Tehtnica. Obenem je bila ta razstava ena od mnogih prireditev, ki so v okviru Dni evropske kulturne dediščine (DEKD) v začetku oktobra potekale po Sloveniji in v drugih evropskih državah. Razstava bo na ogled do marca 2017.

Turizem

Toplo septembrsko vreme je zvalo številne turiste v naravo, kjer so peš ali s kolesom uživali v pohajkovanju in ogledih naravnih in kulturnih znamenitosti. Zelo

obiskana je naša hišna gora Ratitovec, ne manjka pa pohodnikov tudi na drugih poteh.

Javni zavod Ratitovec se že nekaj let pridružuje svetovnemu dnevu turizma, ki je 27. septembra, z vodenim ogledom Železnikov. V okviru tedna mobilnosti je bilo živahno tudi na trgu pred plavžem, kjer se je odvijala zaključna slovesnost, ki jo je pripravila Občina Železniki.

Konec jeseni je čas, da začnemo razmišljati tudi o zimi in zimskih aktivnostih. Tako kot pretekla leta vam bomo tudi letos v predprodaji ponudili ugodnejše smučarske vozovnice za smučišča na Soriški planini, Starem Vrhu in Cerknem.

Mladinske dejavnosti

Septembra so oživele šolske klopi in tudi mladinski center. Kar nekaj osnovnošolcev trikrat tedensko po pouku obiše prostore mladinskega centra. V osnovi je ta čas namenjen pisanju domačih nalog in delu za šolo, največkrat pa gre za prijetno druženje s prijatelji ob pogovoru, igranju raznih igrin in poslušanju glasbe. Vabljeni osnovnošolci, da se nam pridružite v torek, sredo in četrtek od 13. do 15. ure. Mladinski center je odprt tudi ob torkih od 16.30 do 19. ure, ko animatorji pripravljajo različne delavnice. Pridite in koristno ter ustvarjalno preživite torkove popoldneve.

Nataša Habjan, turistični informator JZR

EVAKUACIJSKA VAJA NA PŠ SELCA

V sredo, 28. septembra 2016, je bila na PŠ Selca izvedena evakuacijska vaja – demonstracija požara.

Ena od učiteljic je ob 9.45 v kabinetu za tehniko opazila dim. Takoj je sprožila alarm in pozvala oddelke k zapustitvi šole. Učenci in učiteljice 3. in 4. razreda so se iz šole umaknili skozi vzhodni zasilni izhod po požarnih stopnicah, ostali učenci pa po stopnišču skozi glavni – južni izhod. V tem času so proti šoli že vozila gasilska vozila PGD Selca in PGD Železniki.

Učenci in učiteljice ter kuharica in hišnik so se zbrali na zbirnem prostoru pred šolo. Pri poročanju prisotnosti je bil pogrešan učenec 5. razreda. Gasilci so ga našli v mansardi šole in ga rešili skozi okno 1. nadstropja.

Po končani evakuaciji so nam gasilci po postajah predstavili gasilsko opremo in demonstrirali upravljanje z njo.

Anka Rakovec

Učenci gasijo z vodo. Foto: Sonja Čenčič

Gasilci so prispeli. Foto: Sonja Čenčič

Učenci gasijo s prahom. Foto: Sonja Čenčič

Učenec je rešen. Foto: Sonja Čenčič

Ogled cisterne. Foto: Sonja Čenčič

OBVESTILO!

Pošta Slovenije se je zaradi obnove poslovalnice Na Kresu v Železnikih začasno preselila v prostore nekdanjega salona pohištva na Češnjici 48.

MEPI PLETE TRDNE VEZI PRIJATELJSTVA

Mednarodno priznanje za mlade, krajše MEPI, je program osebnega razvoja najvišje kakovosti in najširšega dosega, v katerem mladi uživajo, se spopadajo z izzivi in so za to nagajeni. Skupina mladih srednješolcev iz mednarodne šole na Mauritiusu je konec avgusta prispela v Kranj, kjer so skupaj z domačimi MEPI-jevci opravljali projekt in odpravo za zlato stopnjo. Iz naše občine sta projekt in odpravo za zlato stopnjo opravila dijaka *Miha Bogataj* in *Patrik Tarfila*, za bronasto stopnjo pa dijak *Melvis Feratovič*.

Program MEPI je predstavila MEPI koordinatorica na Šolskem centru Kranj, prof. **Gabrijela Kranjc**.

Kdaj ste se prvič srečali s programom MEPI na vaši šoli?

Na Šolskem centru Kranj se je program MEPI pričel izvajati že leta 2005, pod vodstvom **Danice Volčanšek Černe** in **Roberta Bertoneclja**, ki sta sprejela izziv in takrat sestavila prvo ekipo. Član te prve ekipe je bil tudi danes mednarodno uveljavljen fotograf in režiser – **Rožle Bregar** – KLOC. Kmalu sva se ekipi MEPI pridružila še **Brane Lojk** in jaz. K nam so na obisk nato kmalu prišli mentorji iz centralnega urada v Londonu. Pridružili so se našim mladim na projektnem tednu v Osilnici. Za tem je sledila prva mednarodna odprava od Loža do morja, ki so se je poleg naših dijakov udeležili tudi mladi iz Anglije. Po tem obisku smo imeli povezave z angleškimi šolami in tako smo se na mednarodno odpravo v Anglijo podali kar dvakrat. Prvič smo obiskali Peak District, drugič pa Lake District. Obe področji sta izjemno zanimivi in vredni obiska. Nato je leta 2009 sledila še prva mednarodna odprava na Mauritius. V letu 2015 smo se na Mauritius podali že drugič.

Skupinska fotografija pred začetkom odprave. Foto: Srečko Simovič

V goste so prišli mladi z Mauritiusa. Kakšen program ste jim pripravili?

Tako je, manjša skupina mladih srednješolcev iz mednarodne šole na Mauritiusu nam je vrnila obisk. Prišli so v petek, 19. 8. 2016, in že v soboto pričeli z dejavnostmi, ki so jim omogočile opraviti projekt neznani prijatelj, ki ga je potrebno opraviti na zlati stopnji. Mladi z Ma-

uritiusa in naši dijaki so ga opravili v VDC Škofja Loka in Kranj. Pomagali so pri dejavnostih v centru in se ob raznih dejavnostih in igrah družili z varovanci centra. Poleg tega so v ponedeljek in torek popoldne pričeli tudi z načrtovanjem zlate kvalifikacijske odprave, ki je potekala od 24. do 27. avgusta od Kranja čez sv. Jošt, sv. Mohor, Dražgoše, Ratitovec, Soriško planino, Koblo do Ukanca, kjer so se lahko mladi tudi okopali. V petek so se jim pridružili tudi naši dijaki in dijakinja, ki so opravljali kvalifikacijsko odpravo za bronasto stopnjo. V štirih dneh so tako prehodili 80 km.

Sama organizacija takega podviga je zagotovo zahtevna.

Za kvalitetno pripravo projekta, pri katerem so udeleženi mladi iz tujih držav, je potreben dober tim sodelavcev. Pri organizaciji poleg ŠC Kranj sodelujejo tudi Nacionalni MEPI urad, MO Kranj, VDC Škofja Loka, VDC Kranj in Dijaški dom Kranj, ki je gostom v času obiska nudil prenočišče. Poskrbeti je potrebno za namestitev, organizacijo raznih aktivnosti in ekskurzij, organizacijo projekta neznani prijatelj z vsemi vpletenimi, organizirati prevoze, pripraviti traso, zemljevide in se dogovoriti za prenočevanje v naravi,

Prva skupina odprave za zlato priznanje. Foto: Andrej Tarfila

poklicati lovska društva o mogočih nevarnostih, prehoditi in preveriti traso. Ob zaključku je potrebno poskrbeti še za organizacijo predstavitve, kar vključuje tudi vabila in pogostitev obiskovalcev.

Kdo določi samo traso odprave?

Traso smo določili skupaj z mladimi, ocenjevalci in voditelji odprav. V letošnji mednarodni MEPI odpravi sodelujejo namreč tri enote ŠC Kranj – dijaki Tehniške gimnazije, dijaki Srednje tehniške šole in en dijak Srednje ekonomske, storitvene in gradbene šole. Odprave za posamezno stopnjo morajo zadoščati določenim predpisanim pogojem in skladno s tem se določi trasa po dogovoru področja, ki ga izberejo mladi. Za uspešno opravljeno odpravo se mora upoštevati kar precej zahtev: jasno določen namen in cilji odprave, pripravljani treningi skozi celo obdobje, upoštevanje standardov in minimalnih kriterijev, usposobljenost udeležencev, zadostno število poskusnih odprav, od 4 do 7 članov (8 za tandem), skupno načrtovanje vseh članov skupine, odprave na kopnem/vodi, spremstvo odraslih (na razdalji) in nazadnje še refleksija in poročilo. Pri odpravah gre za timsko delo, spoznavanje in sprejemanje različnosti, prilagajanja, sprejemanje odločitev in odgovornosti zanje, uveljavljanja na močnih področjih ...

Mladi iz Šolskega centra Kranj so v juliju opravili predodpravo za zlato stopnjo, katere namen je bil spoznati Škofjeloško hribovje in v njem evidentirati in popisati ostanke, spomenike in bunkerje iz 1. sve-

Druga skupina za zlato priznanje v Dražgošah. Foto: Andrej Tarfila

točne vojne in tako imenovane Rupnikove linije.

Avgustovska odprava je bila še toliko bolj pestra, ker so se vsaki skupini pridružili udeleženci z Mauritiusa.

Z zbirnega mesta pred Šolskim centrom Kranj so se preko Stražišča odpravili na sv. Jošt nad Kranjem. Gostje, ki jih je že pred začetkom odprave skrbela višina naših hribov, so se zgroženo spogledovali in dejali, da to že ni hrib, temveč da je to glede na njihova merila precej visoka gora. Nekateri so se predhodno sicer pripravljali na odpravo in so kar dobro zmagovali visoko ležeče poti. En član je zaradi prehudih krčev v mišicah žal moral odstopiti. Ostali so nadaljevali pot s sv. Jošta preko

sv. Mohorja in nato naprej v Dražgoše, kjer je bila prva nočitev. Utaborili so se pri Jelenc, odkoder prihaja mentorica Maja Jelenc, poročena Damjan. Gospodinja jim je postregla s kavo, saj ponujeno hrano in pijačo lahko vzamejo, ne smejo pa zanjo prositi. Na gorilnikih so si skuhalo večerjo in postavili šotore za nočitev. Kako različno je življenje ljudi po svetu se najbrž zaveš, ko te nekdo vpraša, zakaj se pri nas toliko vozijo s "krosлами", so povedali fantje. In nato moraš razlagati, da to ni zvok motorjev, temveč da tako zveni motorka, ko gozdarji podirajo dreve. Drugi dan odprave jih je čakala pot iz Dražgoš preko Jelovice in Ratitovca do Kačjega roba, kjer so se utaborili. Med

Na pobočjih sv. Mohorja. Foto: Andrej Tarfila

Preverjanje začrtane smeri. Foto: Andrej Tarfila

Počitek in priprava na nočitev v Dražgošah. Foto: Andrej Tarfila

potjo so gostje z veseljem preizkušali gozdne sadeže, prvič so okusili maline, robide, gozdne jagode in borovnice. Zelo okusne so se jim zdele slive, bili pa so navdušeni tudi nad "rabutanjem jabolk", ki so jim ga predstavili domačini. Glede na kislo poletje so imeli precejšnjo srečo z vremenom, vendar jim je naše podnebje kljub temu povzročalo nemalo težav. Na Mauritiusu namreč vlada tropsko podnebje, to pomeni, da je od maja do novembra dokaj suho z najvišjimi temperaturami med 26 in 29 °C, v deževnem času od decembra do aprila so najvišje vrednosti pri približno 30 °C. Podnevi se jim je pri nas zdelo prevroče, ponoči pa občutno premrzlo. V taboru na Kačjem robu so se tako zavili v vsa možna oblačila, medtem ko so skoraj z nejevero opazovali domače fante v kratkih hlačah. Tretji dan odprave jih je pot vodila prek Soriške planine do Orožnove kočice pod pobočji Črne prsti na planini za Liscem, zadnji dan pa jih je čakal še spust preko Bohinjske Bistrice, odkoder so se po kolesarski stezi odpravili do Bohinjskega jezera in pot ob jezeru nadaljevali do zaključka odprave v Ukanču. Medsebojno sodelovanje in izmenjava izkušenj sta torej pri takem pohodu

Fotografija obiskovalcev z dvema MEPI inštruktoricama ŠC Kranj. Foto: Primož Černe

nepogrešljiva. Mladim zagotovo ni bilo dolgčas, na taki poti se zgodi marsikaj: od ožuljenih nog, prask, utrujenosti, pa do smeha, ko se posoda, ki jo je šel nekdo pomit v potok hrupno privali mimo njih po hribu navzdol ... Med člani odprave so se v dneh, ki so jih preživeli skupaj, spletle trdne vezi prijateljstva, različni pogledi na izzive, s katerimi so se srečevali, pa so pri-

pomogli k bolj kreativnemu in domiselnemu reševanju teh.

Gostje z Mauritiusa so po končani odpravi prenočili pri družinah udeležencev projekta, da so spoznali "slovenski utrip vsakdana". Ogleдали so si tudi glavno mesto, Kranjsko Goro, Planico, Kranj in Škofjo Loko. Zadnji dan druženja so pripravili predstavitev projekta v Šolskem centru Kranj, ki so se ga udeležili organizatorji, starši in ostali povabljeni gostje.

Pobočja Ratitovca so bila za udeležence odprave iz Mauritiusa prava preizkušnja. Foto: Lenart Dolar

Naj zaključim z besedami, ki jih je minulemu MEPI projektu namenila **prof. Zdenka Varl**, ravnateljica Tehniške gimnazije Šolskega centra Kranj: "Zame je MEPI neprecenljive vrednosti. MEPIjevci se praviloma oblikujejo v optimistične osebe, ki imajo jasne in obenem realne cilje v svojem življenju. Vsebina MEPI programa jih usposobi tudi za timsko delo, brez katerega danes ne gre. Zame je na mednarodnih odpravah neprecenljiva tudi medkulturna kompetenca. Ravno tako se mi zdi izrednega pomena, da MEPIjevci uživajo v naravi, opazijo njeno lepoto in so sposobni z naravo sobivati in v njej preživeti."

Nina Drol

OBVESTILO!

Župnije Selške doline prirejamo 25. dobrodelno tombolo, ki bo v nedeljo, 6. novembra 2016, ob 15. uri v Športni dvorani Železniki. Zbrana sredstva bomo namenili za Albanijo, kjer deluje s. Vida Gerkman.

Lepo vabljeni!

Foto: Katja Mohorič Bonča

ZGODBE MUZEJSKIH PREDMETOV: KIPEC KOVAČA

Ime predmeta:
Spominski kipec kovača

Opis predmeta:
• material: bron
• mere: višina 30 cm
• leto prihoda v muzej: 1971

Ob obeleževanju 70-letnice kovinarstva v Železnikih se s tem predstavljenim predmetom spominjamo 25-letnice. Ob tem jubileju so namreč kipece kovača na marmornem podstavku podarili ustanovnim članom produktivne kovinarske zadruga Niko, predstavnikom podjetij in muzeju v Železnikih. Ustanovni člani so dobili kipec z napisom "25 let kovinarstva" in njihovim imenom. Podoben kipec so podarili tudi akademiku dr. Francetu Koblarju, le da je ta brez podstavka z napisom "akademiku". V muzeju hranimo tri kipece (inv. št. ŽE 468, 956, 1521). Kipece je ulil livar Mostar v Ljubljani po predlogi, ki jo je imeli v delavnici.

Katja Mohorič Bonča, Muzej Železniki

KORISTNE INFORMACIJE

NOVOSTI ZA PACIENTE JESENIŠKE BOLNIŠNICE

Splošna bolnišnica Jesenice se aktivno vključuje v projekte za izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev in skrajševanje čakalnih dob. Poleg pobud, ki jih predlagamo v projektih Ministrstva za zdravje, uvajamo tudi interne novice, ki bodo olajšale dostopnost do zdravstvenih storitev v bolnišnici že pred vključitvijo sistema eNaročanja. Januarja 2017 je načrtovana obvezna uporaba eNapotnic za napotovanje na sekundarni in terciarni nivo zdravstva po celotni Sloveniji.

Oktobra je poskusno pričel delovati prvi **vrstomat**, ki je nameščen v pritličju upravne stavbe za potrebe tamkajšnjih specialističnih ambulant. Mesec kasneje bo vrstomat nameščen tudi v glavni stavbi bolnišnice. Vpisovanje pacientov, ki so z veljavno napotnico naročeni na pregled ali preiskavo, se namesto v sprejemni pisarni izvede na vrstomatu. Večini pacientov tako ne

bo več treba čakati pred okenci sprejemne pisarne.

Pacient kartico zdravstvenega zavarovanja vstavi v vrstomat in prejme listič s podatki o lokaciji ambulate, izvajalcu, predvideni uri pregleda in vrstnem redu vpisa. Osebe bolnišnice bo pacientom v začetnih mesecih pomagalo pri uporabi vrstomata, saj si želimo, da bi uporabniki novost dobro sprejeli in hitro prepoznali prednosti, ki jih prinaša.

Sistem bodo lahko uporabljali pacienti, ki so naročeni na pregled ali preiskavo in so v bolnišnico že predhodno dostavili veljavno napotnico in imajo kartico zdravstvenega zavarovanja z veljavnim zavarovanjem. Paciente, ki so bili ob zadnjem pregledu v naših ambulantah naročeni na nadaljnji kontrolni pregled ali preiskavo in so ob tem prejeli navodilo, naj napotnico ob prihodnjem obisku prinesejo s seboj, vljudno naprošamo, naj napotnico čim prej

pošljejo na naš naslov in na njej zapišejo datum in uro pregleda. Enako velja tudi v primeru, če se na pregled ali preiskavo naročijo preko elektronskega obrazca na spletni strani bolnišnice.

Kot smo javnost že obveščali, bomo v prihodnje večino informacij o predvidenem terminu pregleda, preiskave ali posega posredovali pacientom prek sms-obvestil ali na njihovo željo po e-pošti. Pacienti naj na izpisanih napotnicah preverijo kontaktne podatke. Pravilno številko za sms-obveščanje ali e-naslov za obveščanje lahko pripišejo k napotnicam ali pa nas o spremembi kontaktnih podatkov obvestijo na elektronski naslov: **spremembe@sb-je.si**.

Gorenjska paliativna mreža

PREDSTAVITEV PALIATIVNIH DEJAVNOSTI SPLOŠNE BOLNIŠNICE JESENICE IN DELOVANJE MREŽE

Od prvih začetkov organiziranega paliativnega pristopa, ki so se na Gorenjskem začeli z izvedbo prvega podiplomskega šolanja za zdravnike in medicinske sestre gorenjskih zdravstvenih ustanov, smo danes lahko ponosni, da ima učinkovito in aktivno mrežo, kjer so naši bolniki in njihovi svojci deležni kakovostne in neprekinjene paliativne oskrbe.

Prvo šolanje je omogočila Razvojna agencija zg. Gorenjske RAGOR. Vsa predavanja smo izvedli brez kotizacije za udeležence s prostovoljnim delom vse predavateljev.

Želeli smo povezave med bolnišnico in domačim okoljem. Že leta 2011 je bolnišnica v okviru Centra za interdisciplinarno zdravljenje bolečine in paliativno oskrbo, ki se je razširil iz Protibolečinske ambulante omogočila delovanje mobilne enote. Možnost plačevanja take enote je bila zagotovljena iz zelene knjige, tako da to ni bil nov nepredviden strošek.

Bolnike smo vključevali v mrežni način dela že v bolnišnici. Navezali smo stik s splošnim zdravnikom in patronažno službo in določili cilje obravnave. Glede na želje in možnosti bolnika in njegovih svojcev smo načrtovali, ali bo bolnik lahko bival v domačem okolju in kaj potrebuje, da se to zgodi. Mobilna enota zagotavlja 24/7-urno podporo tako družini kakor tudi izbranemu zdravniku, dežurni službi in patronažnim med. sestram.

Če je bilo sprva čutiti negotovost in nezaupanje, da bi bil bolnik lahko doma, je danes ravno obratno. Svojci se pogosto počutijo negotove, če morajo svojega bližnjega poslati v bolnišnico. Ob podpori društva Palias, ki omogoča tudi ne-

govorno oskrbo, je danes mogoče tudi za bolnike, ki nimajo bližnjih in imajo slabo razvito socialno mrežo, da ostanejo v domačem okolju.

Dostopnost zdravil, tudi v najzahtevnejših oblikah, na Gorenjskem ni bila nikoli problem predvsem zaradi odlične podpore Gorenjskih lekarn, sedaj pa tudi zasebnih, tako da bolniki nikoli ne čakajo.

Dolgo časa smo se spopadali z osnovnimi materialnimi problemi. Ker nismo imeli vozila, smo najprej uporabljali svoja osebna, kasneje tudi javni prevoz. Donacija, ki smo jo dobili pred začetkom poletja, pa nam je omogočila nakup novega vozila, ki je zadosti velik, da lahko z njim prepeljemo tudi različne pripomočke, ki jih bolniki potrebujejo. Predvsem pa je vedno na voljo, kadar ga potrebujemo.

S pomočjo ostalih donatorjev smo na

novi opremili bolniško sobo, ki nam služi za dnevno bivanje bolnikov. Prizadevamo si zbrati sredstva še za ultrazvok, da bomo lažje opravljali invazivne posege v domačem okolju.

Brez dobrega sodelovanja vseh gradnikov mreže tovrstna oskrba v domačem okolju ne bi bila možna. V lanskem letu so prav vsi bolniki, ki so si tega želeli in so imeli možnost, ostali v domačem okolju. Mrežni način dela omogoča dober pretok informacij, tako da so prav vsi vpleteni seznanjeni z dogajanjem in poznajo načrt ukrepanja.

Zadovoljni bolniki, njihove družine in tudi vsi, ki pri takem načinu dela sodelujemo, so dokaz, da je pot prava in da se spleča vztrajati naprej.

mag. Mateja Lopuh, dr. med.

Foto: arhiv SBJ

OGREVANJE Z LESOM IN ONESNAŽEVANJE ZRAKA S PRAŠNIMI DELCI

V zadnjem času veliko govorimo o lesu kot obnovljivem viru energije, ki ne povečuje deleža ogljikovega dioksida v atmosferi in s tem ne vpliva na globalno segrevanje. Zato se kot takega spodbuja k uporabi. Kljub temu pozivamo k odgovorni uporabi tovrstnega energenta.

Les je res obnovljiv vir energije, v Sloveniji ga imamo v izobilju in je cenovno ugoden. Ni pa zanemarljivo onesnaževanje zraka,

ki ga povzroča njegovo zgorevanje.

Pri popolnem zgorevanju lesa nastajajo predvsem ogljikov dioksid in vodna para, prašni delci in pepel ter nekaj žveplovega dioksida, malo pa tudi težkih kovin. Popolnega gorenja v praksi ne dosegamo niti v sodobnih kotlih na biomaso, temu se bolj ali manj približamo. Pri nepopolnem zgorevanju poleg omenjenih nastajajo še dodatne škodljive spojine: ogljikov monoksid CO,

dušikovi oksidi NO_x, neizgoreli ogljikovodiki (policiklični aromatski ogljikovodiki PAH), dioksini in večje količine prašnih delcev. Vse te snovi so zdravju škodljive, nekatere celo kancerogene. Del neizgorelih plinov v dimniku kondenzira in skupaj z neizgorelimi delci tvorijo obloge v dimniku (katran in saje). Te obloge so potencialen vzrok za dimniške požare.

Kaj so prašni delci?

Vsi poznamo primer, ko nad plamenom goreče sveče držimo steklen kozarec in se na steklu naberejo saje. To so prašni ali trdni delci, ki nastanejo pri gorenju sveče. Ti se dvigujejo v zrak in tam lebdijo, kjer jih ne vidimo. Delci lebdijo v zraku zelo dolgo, najmanjši med njimi dokler prostorov ne prezračimo. Na prostem take delce odpihne veter ali jih izperejo padavine.

Večji in težji delci se po nekaj urah do nekaj dneh usedejo na tla. Prašne delce delimo po velikosti: na grobe PM₁₀ velikosti okrog 10 µm (milijonink metra),

na fine PM_{2,5} okrog 2,5 µm in ultrafine, ki so manjši od 0,1 µm.

Pri gorenju nastaja največ (90 %) finih delcev, ki so manjši od 1 µm. Večinoma so to delci neizgorelega ogljika, letečega pepela.

Za delce velja, manjši kot so, bolj so škodljivi za zdravje. Manjši delci so namreč kemijsko bolj aktivni in zaradi svoje majhnosti lahko prodrejo v človeški organizem še globlje. Najmanjši med njimi prodrejo v pljuča in celo v krvni obtok. Prašni delci imajo tudi to lastnost, da nase zelo radi vežejo ostale škodljive snovi iz dimnih plinov in jih transportirajo naokrog. Nekateri manjši delci se združijo z večjimi in tako postanejo manj nevarni.

Po podatkih Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) v zimskem času največ prispeva h količini prašnih delcev v zraku prav kurjenje v malih kurilnih napravah za potrebe ogrevanja stavb. Prispevek prašnih delcev iz prometa je bistveno manjši in je na drugem mestu na lestvici.

Največji problem onesnaženja zraka je v mestih in večjih naseljih, kjer je velika koncentracija kurišč.

Evropska komisija je Slovenijo že opozorila glede problematike prašnih delcev v zunanjem zraku.

Najvišje dovoljene vrednosti emisij (monoksidi, prašni delci ...) v dimnih plinih določa

Uredba o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav (Ur. l. RS št. 24/2013)

Med drugim ta uredba določa tudi kakšna goriva se sme uporabljati v kurilnih napravah.

V medijih je bilo zaslediti, da razmišljanja potekajo celo v tej smeri, da bi se za določene kurilne naprave v stanovanjih preverjalo ustreznost emisij. Če bi bile emisije prašnih delcev previsoke, bi bilo potrebno namestiti filter prašnih delcev. Podobno, kot je to storila avtomobilska industrija z namestitvijo filtra trdnih delcev na izpuhe dizelskih motorjev.

Kako kuriti les, da bodo negativni vplivi na okolje čim manjši?

Les zgoreva v več fazah. Med segrevanjem lesa najprej poteka sušenje. Ko les doseže določeno temperaturo, razpade na lesne pline, ki se vnamejo. Ti plini morajo biti dovolj dolgo v področju visoke temperature in imeti zadosti zraka, da zgorijo v celoti. Če ti plini (bogati z energijo) ne zgorijo popolnoma, nastanejo zdravju škodljive snovi. Zadnja faza je dogorevanje lesnega oglja. Ker je les v trdnem stanju, je bistveno težje zagotoviti dobro mešanje goriva z zrakom, kot je to pri tekočih in plinastih gorivih. Zato je težje zagotoviti optimalno zgorevanje.

Pri kurjenju lesa ima uporabnik zelo velik vpliv na to, kako kvali-

Navzkrižno naložena polena in vžig z lesno volno na vrhu. Tak način omogoča večji dotok zraka plamenu, s tem se zmanjša količina prašnih delcev in ostalih emisij.

tetno bo potekalo gorenje in posledično koliko emisij se bo sprostilo v zrak.

Odvisno je od tega kako pripravi drva, kako kuri, kakšno kurilno napravo ima in kako jo vzdržuje. Pri samem kurjenju energentov, kot sta plin in kurilno olje, uporabnik nima vpliva na gorenje, saj je doziranje goriva avtomatsko. Lahko pa veliko stori s pravilnim vzdrževanjem in čiščenjem kurilne naprave.

Z nepravilnim načinom kurjenja lesa lahko količino izpusta prašnih delcev povečamo do nekaj desetkrat.

Zelo pomembno je, da kurimo suh les.

Kurimo zračno suh les z manj kot 20 % vlage. Primerno je sušenje razcepljenih bukovih polen na zraku vsaj dve leti. Kurilna vrednost ne dovolj suhega lesa je nižja, ker se veliko energije porabi za sušenje lesa med gorenjem. Vlaga iz lesa še dodatno znižuje temperaturo plamena, posledica je nepopolno zgorevanje. Vlažen les ima lahko celo polovično kurilno vrednost zračno suhega lesa.

Pred kurjenjem peč očistimo, da odstranimo pepel, ki bi lahko oviral in zmanjšal dotok zraka. Z rednim periodičnim čiščenjem odstranimo obloge saj, ker ovirajo prenos toplote.

Zagotoviti je potrebno dovolj zraka, da vse gorivo z vsemi plinastimi elementi zgori do konca, sicer dobimo manj toplote in več škodljivih spojin.

Polena naložimo tako, da je okrog polen dovolj zraka – vsak sloj polen naložimo navzkrižno na prejšnjega. Loputa za zrak naj bo odprta do konca.

Ogenj zanetimo na vrhu kupa polen, tako se ogenj počasi širi od vrha navzdol.

Tako kurimo v enostavnih kuriščih (t. i. kuriščih s pregorevanjem goriva), če v navodilih za uporabo piše drugače, upoštevamo navodila za uporabo.

Za podžig uporabimo netivo (npr. kocke iz lesnih vlaken ali lesno volno).

Če je naenkrat preveč lesa v ognju, začne primanjkovati zraka v kurišču. Zato v peč ne nalagamo preveč polen. Ne smemo pozabiti zagotoviti dotok zraka v sam prostor, kjer se nahaja kurilna naprava. Bodimo pozorni na to ob vgradnji novih oken.

Tudi preveč zraka ni dobro.

Prevelik vlek povzroči, da dimni plini prehitro zapustijo peč in oddajo del toplote v dimniku namesto v peči. Prav tako prevelik vlek zniža temperaturo v kurišču.

Plamen mora doseči dovolj visoko temperaturo,

dimni plini pa se morajo zadržati dovolj dolgo v vroči coni peči, da zgorijo do konca. To je odvisno predvsem od konstrukcije kurišča.

Temperaturo prostora ali peči raje kot z zapiranjem zraka uravnava z dodajanjem manjše količine lesa. To zahteva bolj pogosto posluževanje, vendar se na tak način bistveno zmanjša količina zdravju škodljivih in z energijo bogatih izpustov. Kjer je loputa za zrak regulirana v odvisnosti od temperature v peči, odčitamo temperaturo in dodamo le toliko goriva, da ne presežemo temperature, pri kateri začne loputa zapirati zrak.

Dobro zgorevanje prepoznamo po prozorno belem dimu, ki izgleda kot vodna para,

ogenj pa gori s svetlorumenim, še boljše z modrikastim plamenom.

Temen ali gost bel dim kaže na nepopolno zgorevanje, plamen pa je oranžne ali celo rdeče barve.

Siv dim že vsebuje preveč prašnih delcev. Bolj ko je črn dim, več je delcev v dimu.

Na koncu, šele ko dogori žerjavica, zapremo loputo za zrak in s tem preprečimo, da vlek skozi dimnik po nepotrebem ne ohlaja peči in dimnika.

V pečeh ni dovoljeno kuriti raznih odpadkov, plastike, gume ipd., ker pri gorenju tvorijo zelo škodljive snovi (npr. fenoli, formaldehidi, dioksini). Ne kurimo niti papirja, ki sprošča ogromno prašnih delcev, potiskan papir pa še dodatne škodljive snovi. Za podžig raje uporabimo netivo na osnovi lesa.

V slovenskih domovih je še vedno veliko starih in zastarelih kotlov (kombinirani), nekateri so celo starejši od 40 let. Ti niso bili zasnovani za nizke stopnje emisij. Niti s skrbnim in pravilnim

kurjenjem v teh kurilnih napravah ne moremo doseči dovolj nizkih emisij.

Kurjenje lesa v sodobnih kotlih na biomaso poteka ob stalnem nadziranju procesa gorenja, ves čas se dozira optimalna količina zraka vsaki fazi gorenja posebej. Gorišča so konstruirana tako, da plamen dosega višje temperature, kar omogoča, da do konca zgorijo težko vnetljivi lesni plini.

Kurilnim napravam na biomaso zelo pade letni izkoristek, če so predimenzionirane. Take naprave imajo slabši izkoristek tekom celotne ogrevalne sezone, posebej v obdobju, ko nastopajo manjše potrebe po toploti. Zato se pred menjavo kotla posvetujte s projektantom glede potrebne moči kurilne naprave za vašo stavbo.

Poleg pravilne priprave lesa, pravilnega kurjenja in vzdrževanja kurilnih naprav lahko prispevamo k manjši obremenitvi zraka z emisijami tudi:

- z vgradnjo sodobnih kurilnih naprav primerne toplotne moči in z ustreznimi certifikati,
- s pripravo sanitarne tople vode izven kurilne sezone s sprejemniki sončne energije,
- z znižanjem potrebe po toploti s toplotno zaščito stavb in z znižanjem temperature v prostorih, kjer je mogoče s priključitvijo na daljinski sistem ogrevanja,
- da ob dnevih s povečano onesnaženostjo ozračja prenehamo kuriti v kurilnih napravah, ki so namenjene dodatnemu ogrevanju samo enega prostora (npr. kamin),
- s tem, da pri vožnji avtomobila upoštevamo navodila za doseganje manjše porabe in nižjih emisij
- z uporabo javnega prevoza, kadar je to mogoče.

B. Potočnik,
*energetski svetovalec mreže ENSVET**

**Več o mreži ENSVET, spodbudah in kreditih Eko sklada za okoljske naložbe na www.ekosklad.si.*

SONČKI DOBROTE LETOS ŽE OSMIČ

V želji, da bi prebivalcem Železnikov popestrili enega izmed dolgih poznojesenskih večerov in da bi nekemu, ki je s stiski, ponudili pomoč, tudi tokrat prirejamo dobrodelni koncert.

Na letošnjem koncertu bodo nastopili:

Kvintet Sonček, Ansambel Gorenjski kvintet, Ansambel Storžič, Klapa Gallus, Francetovi orgljičarji, Folklorna skupina OŠ Železniki

Z denarjem, zbranim na koncertih v preteklih letih, pogosto pa tudi s prostovoljnimi delom nekaterih naših članov in prijateljev, smo do sedaj pomagali:

naši invalidni sokrajanki Jani pri nakupu dvigala, Janu in njegovi mami pri ureditvi stanovanjskih prostorov, zakoncema Kožuh pri postavitvi novega doma, družini iz Davče pri nakupu orodja za lažje in varnejše spravilo lesa, družini iz Železnikov pri obnovi dotrajanih oken.

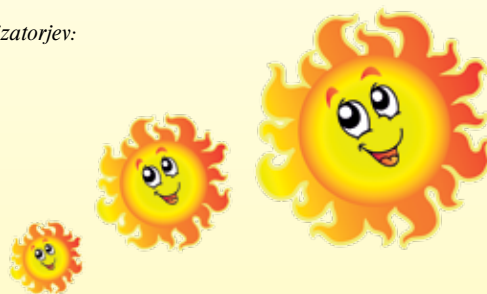
V letošnjem letu smo se pridružili akciji članov PGD Že-

lezniki, ki so se po smrti svojega dolgoletnega člana Franca Žaberla odločili pomagati njegovi družini, v kateri je mati ostala sama s sinovoma. Sin Dominik ima cerebralno paralizo in mu bo novozgrajeno hišno dvigalo omogočilo samostojnejše gibanje.

Tudi letos vas vabimo na koncert Sončki dobrote, ki bo v dvorani na Češnjici, in sicer **v soboto, 26. 11., ob 19. uri.**

Sreča je v tem, ker pomagamo in ker ljudje pomoč sprejemajo s hvaležnostjo.

V imenu organizatorjev:
Majda Tolar

NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ ZA KMETOVALCE: NOVEMBER–DECEMBER 2016

Studenec 5
4220 ŠKOFJA LOKA

tel./: 04/ 51 12 702

Faks: 04/ 5112710

GSM: 031 343 747

E- pošta: majda.luznar@kr.kgzs.si

datum	ura	naslov	vrsta	Št. ur izobraževanja	Predavatelj	lokacija
26. 10.	9.00	PRIDELAVA ZELENJAVE NA PROSTEM IN V RASTLINJAKIH			Majda Luznar	Zadružni dom Češnjica
27. 10.	9.00	PREUSMERITEV V EKOLOŠKO KMETOVANJE			Franc Šolar	Zadružni dom Češnjica
3. 11.		DOBROBIT ŽIVALI	DŽ	4		Poljane
8. 11.	15.00	PREDAVANJA KOPOP	IZOB . KOPOP	4		Zadružni dom Češnjica
16. 11.	9.00	KOMPOSTIRANJE			Tomaž Cör	Zadružni dom Češnjica
23. 11.	9.00	KMETOVANJE NA VODOVARSTVENIH OBMOČJIH			Marija Kalan	Zadružni dom Češnjica
1. 12.	9.00	PREDAVANJE EKO	Izob. EKO	6		Poljane - kulturni dom

MEDENI ZAJTRK PRAZNUJE DESET LET

Ustvarimo najštevilčnejši čebelarški pevski zbor in zapojmo Slakovo pesem Čebelar

Za nami je deset let uspešnega sodelovanja, deset let organiziranega medenega zajtrka in s tem akcije slovenskih čebelarjev v šolah in vrtcih, ki z veseljem predstavljamo čebelarstvo najmlajšim. Tako vrtci kot osnovne šole so našo akcijo sprejeli z odobravanjem in medeni zajtrk se je marsikje razvil v veliko več. Nastali so številni projekti in zgodbe, ki otroke v osnovnih šolah in vrtcih na prijeten način, prek igre in različnih dejavnosti, seznanjajo s pomenom čebel, čebelarstva, ohranjanja okolja in s čebeljimi pridelki.

Čebele nas spremljajo vse življenje in so ambasadorke čistega

okolja. Otrokom so simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge, odrasli občudujemo njihovo učinkovitost, socialni red in gospodarnost. To leto medeni zajtrk in z njim zgibanka Čebelica, moja prijateljica praznuje **deset let**. Ob tej priliki vabimo šole, vrtnice in vse, ki radi pojejo, da se nam pridružijo in nam pomagajo **ustvariti najštevilčnejši pevski zbor, ki bo, usklajen kot čebelja družina, zapel vsem dobro poznano in priljubljeno pesem Čebelar ansambla Lojzeta Slaka, vsak na svoji lokaciji, a ob istem času – t. j. na Dan slovenske hrane, v petek, 18. 11. 2016 ob 10. uri**. S tem želimo opomniti vse na pomen čebel v naravi in na našo dolžnost ohranjati čisto naravo.

Pridružite se nam!

Več nas bo, bolje se nas bo slišalo!

*Tanja Magdič, l. r.
svetovalka za ekonomiko pri JSSČ*

*Boštjan Noč, l. r.
predsednik ČZS*

SORTNOST MEDU

Med ni enak medu. To dejstvo zaznamo že, ko med okušamo. Akacijev med čebelarja ni enak akacijevemu medu čebelarja sosedu. Še več, znotraj enega točenja se razlikuje tudi med nabran med panji istega čebelnjaka. Razlikujejo se seveda tudi medovi pridelani v različnih letinah. Večja pestrost je pri cvetličnih in gozdnih medovih, saj je pri teh medovih večja pestrost samega izvora medicinske oziroma mane. Medu ne delamo po receptu, čebele osnovno surovino nabirajo v naravi in jih ne moremo usmerjati, kam naj letijo. Slovenija leži v srednji Evropi, kjer se stikajo štiri velike evropske geografske enote, in sicer Alpe, Panonska kotlina, Dinarsko gorovje in Sredozemlje. Pestra geološka zgradba, razgibanost reliefa in dejstvo, da se Slovenija razprostira na štirih biogeografskih območjih, omogočajo visoko rastlinsko in živalsko pestrost, kar pa posledično vpliva tudi na raznovrstnost medu.

Nastanek medu

Med proizvajajo čebele. Na rastlinah nabirajo nektar ali medicino, ki jo izločajo rastline v nektarjih ali pa pobirajo mano. Mana je izloček posebnih žuželk, ki sesajo rastlinski sok, izločajo pa sladko tekočino, ki jo poberejo čebele. Tako glede na izvor ločimo cvetlični med in med iz mane. Cvetlični medovi so svetlejši barve, medovi iz mane pa temnejši.

Čebele osnovno surovino v medenem želodčku prinesejo v panj, jo obdelajo, zgostijo, dodajo izločke svojih žlez in shranjujejo v satju. Med kot so ga proizvedle čebele ne potrebuje dodatne

obdelave, čebelar mu ničesar ne doda, niti ne vzame.

Osnovna surovina medu v veliki meri vsebuje sestavljene sladkorje, predvsem saharozo. Čebele ji dodajajo encime iz svojih žlez, ki sestavljene sladkorje razgrajujejo do glukoze in fruktoze, ki sta enostavna sladkorja, zato ju naš organizem lahko takoj uporabi kot vir energije. To je tudi vzrok, da je med boljši vir energije kot konzumni sladkor. Med tako vsebuje največ fruktoze, nekaj manj glukoze in malo saharoze, v manjši meri pa lahko med iz mane vsebuje tudi polisaharide. Razmerje sladkorjev je najbolj odvisno od vrste medu. Ker je fruktoza bolje topna v vodi kot glukoza, med z več fruktoze počasneje kristalizira, tisti z več glukoze pa hitreje. Tako bo cvetlični med kristaliziral veliko prej, kot npr. akacijev.

Če vam je med kristaliziral, nikar ne bodite nejevoljni. Lahko ste prepričani, da ste kupili naraven, kakovosten med. Kristalizacija medu je namreč popolnoma naraven pojav, ki se pri medu zgodi prej ali slej in ne povzroča nobenih kemičnih sprememb medu in ne vpliva na njegovo kakovost.

Kristaliziran med utekočinimo na vodni kopeli, s tem, da temperatura medu ne sme presegati več kot 40 °C. V nasprotnem primeru se bodo v medu poškodovale ali celo uničile nekatere njegove sestavine, kot so encimi, hormoni, vitamini ... Med bo izgubil biološko vrednost, še vedno pa bo uporaben kot sladilo. Zato ga tudi, če želimo, da se bo ohranila njegova biološka vrednost, ne damo v vroč čaj. K različnim jedem (omakam, zelenjavi, mesnim jedem), ki jih pečemo, kuhamo, ga dodamo predvsem zato, ker bodo dobile posebno svojevrstno aromo.

Vrste medu

Vrste medu so dobile imena po rastlinah, na katerih čebele nabirajo medicino oz. sladke sokove. Te so pri nas akacija, lipa, smreka, hrast, kostanj, hoja, oljna ogrščica, žajbelj, ajda ... In od tod tudi toliko različnih vrst medu: akacijev, lipov, smrekov, kostanjev, hojev, regratov ...

Čebele ne nabirajo surovine samo na eni rastlini, in večkrat se zgodi, da med nima tipičnih značilnosti določene vrste, v tem primeru ga lahko označimo kot cvetlični med ali med iz mane oz. gozdni med.

Najbolj milega okusa je **akacijev med**. Barva tega medu je od skoraj brezbarvne do slamnato rumene barve. Ker je blagega vonja in arome, je odlično sladilo za čaj, kavo, kosmiče, pijače, pripravo sladoleda. Cvetnega prahu je v akacijevem medu malo. Kristalizira zelo počasi.

Prijetno po svežini, lipovemu cvetju in mentolu diši **lipov med**, ki je svetlo rumene do svetlo jantarne barve z zelenim odtenkom.

Foto: Arhiv ČZS

Foto: Arhiv ČZS

Lahko je nektarnega ali maninega izvora. V prvem primeru hitro kristalizira, če je po izvoru manin pa se to dogaja počasi.

Če vam je všeč bolj močan, grenak okus potem je za vas pravi **kostanjev med**. Ta je rjave, jantarne barve, vonj je oster, trpek. Grenko aromo mu daje velika količina kostanjevega cvetnega prahu, kar mu daje posebno vrednost.

Kadar govorimo o medovih iz mane, največkrat pomislimo na hojev in smrekov med.

Smrekov med je rdeče rjave barve, diši bolj nežno po smoli, aroma je po sirupu smrekovih vršičkov, zeliščnih bonbonih. Včasih hitro kristalizira.

Kadar nabirajo čebele mano večinoma na jelki, takemu medu rečemo **hojev med**, ki je temno sivo rjave barve z zelenim odtenkom. Diši po smoli, dimu. Aroma je po smoli, po karamelu, zažganem sladkorju, svežem lesu iglavcev, sirupu smrekovih vršičkov. Kristalizira počasi, v velike kristale.

Med ni enak medu, razlike je možno znanstveno dokazati, zato ne pričakujte, da bo letošnji gozdni med takšen, kot je bil lanski. Med pač takšen je. Pester.

Za konec

Ljudje že od nekdaj uporabljamo med in druge čebelje pridelke. Med je bil tisočletja edino sladilo, pozneje so raziskovalci našli v medu še veliko drugih snovi, ki so koristne za človeka. Za ljudstva starih civilizacij je imel magično moč in je bil cenjen kot zdravilo. Izjemno so ga cenili tudi v starem Egiptu. Uporabljali so ga kot darilo vladarjem, saj so darilne posodice z medom našli v grobovih faraonov, znali pa so pripravljati celo medico.

Kakovostne sheme medu

Dandanes imamo porabniki možnost nakupa različnih živil, vse bolj pa smo pozorni tudi na način pridelave in kakovost živil, ki jih uživamo. Splošno znano je, da je priporočeno uživanje hrane iz domačega, lokalnega okolja, s čimer prispevamo k ohranjanju domačega kmetijstva. Pomemben del kmetijstva je tudi čebelarstvo, katerega najbolj znan in razširjen pridelek je med. Naravne danosti v Sloveniji čebelarjem omogočajo pridelavo sortnega medu, ob upoštevanju dobre čebelarske prakse pa lahko čebelar pridelal ohrani kakovosten in varen med, tak, kakršnega so proizvedle čebele. Na področju medu pri nas poznamo **ekološki med** in tri zaščitene **geografskega poimenovanja** medu, in sicer

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kočevski gozdni med in Kraški med z zaščiteno geografskim poreklom.

Z nakupom takega medu je porabniku zagotovljena višja kakovost pridelka, saj so za pridelavo tovrstnega medu postavljena strožja merila kakovosti kot v državnem Pravilniku o medu. Poleg tega je tovrsten med izpostavljen dodatnemu nadzoru, zagotovljena je njegova sledljivost tako rekoč od cveta do kozarca, znan pa je tudi njegov izvor, saj mora biti tako pridelan kot tudi polnjen in skladiščen na območju Republike Slovenije.

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo prepoznate po unikatni prelepki, na kateri je jasno označeno, da gre za Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Prelepka vsebuje simbol EU, ki označuje zaščiteno geografsko označbo, opremljena pa je tudi s serijsko številko, ki zagotavlja sledljivost vsakega kozarca medu posebej.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka za zagotavljanje varne hrane

Foto: Arhiv ČZS

JONATAN PRIJATELJ

Jonatan Prijatelj, društvo staršev otrok z rakom, deluje že sedmo leto. V njem se zbirajo predvsem člani in družine, ki jim je otrok zbolel za kakršnokoli obliko raka. To je edino tovrstno društvo v Sloveniji, kjer delujejo v podporo celotni družini. V društvu delajo prostovoljci, ki jim je otrok zbolel za rakom in dobro poznajo vse občutke in strahove ostalih staršev. Povezujejo se s priznanimi psihologi in psihoterapevti. Društvo se trudi družine otrok z rakom čim bolj povezovati in jim stati ob strani.

Društvo vsakoletno priredi vseslovensko srečanje družin otrok z rakom, kjer se srečajo starši iz vse Slovenije, se spoznavajo, pogovorijo, zabavajo ... To srečanje se že tradicionalno odvija v Strunjanu.

»Ko smo bili starši z otroki na oddelku v bolnišnici, praktično nismo imeli stika z živimi otroki: vedno smo se bali, da izgubljammo svoje otroke, zato smo se želeli povezati s starši, ki so to pot prehodili za nami,« povedo starši.

Društvu pri ustvarjanju zabavnega srečanja vsako leto pomagajo policisti s svojimi psi, ki prikazujejo raznovrstne vragolije, zaskovski in gorenjski motoristi, ki otroke in njihove starše popeljejo na ogled po Strunjanu, Rdeči noski, ki jim pomagajo s svojimi vragolijami in znani glasbeni gostje (Jože Potrebuješ, Tanja Ža-

gar, Dejan Vunjak, Miran Rudan), ki starše pripravijo do tega, da se kljub strahovom med zdravljenjem otrok malce zavrtijo. Vedno pa na koncu razrežejo še torto, ki jim jo spečejo in podarijo Sladki nasmehi.

V imenu Jonatan prijatelj, društva staršev otrok z rakom Tatjana Kruder

Foto: arhiv društva staršev otrok z rakom

OBČINA ŽELEZNIKI

"BODI VIDEN, BODI PREVIDEN"

V okviru nacionalne preventivne akcije za večjo varnost pešcev, ki jo vodi Javna agencija RS za varnost prometa, tudi v naši občini Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Železniki pešcem posveča posebno pozornost.

Zato pešce opozarjamo, naj bodo oblečeni v svetla oblačila, nosijo naj odsevni trak ali drug odsevni predmet. Kresničko obesimo za pas ali žep, da prosto niha ob telesu, saj jo le tako lahko obsvetijo avtomobilski žarometi. Uporabljamo lahko odsevne trakove, kresničke, odsevnike na torbah in nahrbtnikih, odsevne nalepke za sprehajalne palice, kape, šale, naglavne trakove fluorescenčne barve.

Pešci spadajo med ranljivejše udeležence v prometu, zato je skrb vseh ostalih nujna in potrebna. Delež umrlih pešcev se je v lanskem letu (2015) primerjalno z letom 2014 povečal za 14 % (iz 14 mrtvih v letu 2014 na 16 mrtvih pešcev v letu 2015). Delež mrtvih pešcev predstavlja 13 % delež med vsemi smrtnimi žrtvami prometnih nesreč. Število huje telesno poškodovanih pešcev ostaja na isti ravni kot v letu 2014. V letošnjem letu je na slovenskih cestah umrlo že 17 pešcev in od tega kar 5 pešcev na avtocesti. V zadnjih letih je naraslo število prometnih nesreč z udeležbo pešcev v naselju (v letu 2015 12 mrtvih v naselju, 4 izven naselja), med drugim tudi na prehodih za

pešce, kjer so letos umrli 3 pešci. Žal je bila med umrlimi pešci, kar pri 4, ugotovljena visoka stopnja alkohola v krvi. Glavni vzroki prometnih nesreč z najhujšimi posledicami za pešce so neupoštevanje in odvzem prednosti, v veliki meri tudi nepravilnost pešca pri prečkanju vozišča (letos 7 mrtvih) in neprilagojena oziroma prehitra vožnja voznikov. Največ prometnih nesreč z udeležbo pešcev se zgodi v jesensko-zimskih mesecih. Tudi zato so javna agencija in ostali vključeni deležniki preventivno-vzgojne aktivnosti v tem in prihodnjih mesecih še dodatno okrepili.

V tednu preventivne akcije je policist na našem območju delil pešcem kresničke in letake ter jih opozarjal na varnost in odgovorno ravnanje na cesti.

Vozniki avtomobilov, v naseljih in izven naselij, kjer lahko v temi in pogojih slabše vidljivosti pričakujemo pešce, zmanjšajmo hitrost in se še posebej osredotočimo na vožnjo.

Naredimo vsi skupaj kar največ za svojo varnost in varnost drugih!

Martina Logar, svetovalka za družbene dejavnosti Občine Železniki

KOLENDAR DOGODKOV

datum	ura	naslov prireditve	organizator	informacije	kraj prireditve
22. 10.	18.30	5. igre Javnega zavoda Ratitovec: TURNIR V TAROKU PO SELŠKO	Javni zavod Ratitovec	www.jzr.si	Športna dvorana Železniki
22. 10.	20.00	INTIMNO Z VLADOM KRESLINOM	Agencija Koncerti	ak@agencijakoncerti.si	Dvorana na Češnjici
23. 10.	17.00	5. igre Javnega zavoda Ratitovec: ZAKLJUČNA PRIREDITEV	Javni zavod Ratitovec	www.jzr.si	Bife v Športni dvorani Železniki
2. 11.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
6. 11.	15.00	25. DOBRODELNA TOMBOLA	Župnije Selške doline		Športna dvorana Železniki
7. 11.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki
9. 11.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
12. 11.	20.00	VESELOIGRA BABJA KMETIJA premiera	KUD France Koblar	041 545 406 (Blaž Vrhunc)	Kulturni dom Železniki
14. 11.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki
16. 11.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
18. 11.	19.00	PREDSTAVITEV 13. ŠTEVILKE ZBORNIKA ŽELEZNE NITI	MD Železniki	04 51 47 356	Kulturni dom Železniki
20. 11.	18.00	VESELOIGRA BABJA KMETIJA	KUD France Koblar	041 545 406 (Blaž Vrhunc)	Kulturni dom Železniki
21. 11.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki
23. 11.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
26. 11.		22. ANDREJEV SEJEM	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Na trgu pred cerkvijo sv. Antona
28. 11.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki
30. 11.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
Dec.		ŠPORTNIK LETA	Javni zavod Ratitovec	www.jzr.si	Športna dvorana Železniki
3. 12.	9.00 -15.00	TA VESELI DAN KULTURE - Prost vstop v Muzej Železniki	MD Železniki	04 51 47 356	Muzej Železniki
4. 12.	9.00	MIKLAVŽEV POHOD NA SV. MIKLAVŽ	TD Selca	031 378 751 tdselca@gmail.com	Pričetek na Športnem parku Rovn
5. 12.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki
7. 12.	18.00 -20.00	OB PUNKLU SE DOBIMO	TD Železniki	www.td-zelezniki.si	Kulturni dom Železniki
12. 12.	18.00 -20.00	DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH	Javni zavod Ratitovec	04 51 47 356	Galerija Muzeja Železniki

Zbrala: Nataša Habjan, turistični informator, Javni zavod Ratitovec

SKRITI KOTIČEK

V rubriki, kjer predstavljamo koticke, ki jih skriva naša občina, smo v prejšnji številki glasila objavili detajl **Gasilskega doma Železniki na Racovniku**.

Uganko je pravilno razrešila **Berta Bertoncej iz Selc**, ki je odgovorila takole: "*Skriti kotichek Ratitovških obzorij prikazuje stari gasilski dom na Racovniku. Gasilski dom je deloval od leta 1938. Po tako dolgem času je dom postal premajhen in dotrajan. Prostore za nov gasilski dom so dobili v Alplesu v bivši mehanični delavnici. Potrebno je bilo veliko truda in denarja, da so uredili prostore. Vsa čast vsem gasilcem, da se tako trudijo in pomagajo ljudem v nesrečah. Stari gasilski doma pa sameva in žalostno propada in ni prav nič lepa slika za tako obnovljene in lepe Železnike.*"

Pravilen odgovor sta poslali tudi **Nikita Koblar** z Zalega Logu in **Helena Frelj** iz Logu.

Nagrajenkam iskrene čestitke! Berta prejme kavico (za dve osebi) po lastni izbiri v bifeju Javnega zavoda Ratitovec, **Nikita** prejme družinsko vstopnico za Bazen Železniki, **Helena** pa čaj po izbiri prav tako v bifeju Javnega zavoda Ratitovec. Nagrado tokrat poklanjata Javni zavod Ratitovec in Saloni pohištva Prevc, ki vsem trem nagrajenkam poklanjajo majico.

Za sodelovanje se zahvaljujemo tudi vsem ostalim sodelujočim.

Vaše odgovore že čaka nov skriti kotichek na fotografiji. Pišite nam na enega izmed naslovov, ki so navedeni na tretji strani glasila, veseli bomo vašega odziva. Nagrajen bo odgovor z najboljšo obrazložitvijo po mnenju uredništva. Nikar ne pozabite pripisati svojih podatkov, da vam v primeru izbora lahko pošljemo nagrado.

Detajl Gasilskega doma na Racovniku. Foto: Andrej Tarfila

PREVC

SALONI POHIŠTVA

JAVNI ZAVOD
RATITOVEC
ŽELEZNIKI

Foto: Andrej Tarfila

OBČINA ŽELEZNIKI

OBČINA ŽELEZNIKI

Češnjica 48

4228 Železniki

Telefon N.C.: 04/500-00-00

Telefaks: 04/500-00-20

E-pošta: uprava@obcina.zelezniki.si

Spletno mesto: www.zelezniki.si

Uradne ure

ponedeljek 7.30 – 15.00

torek 7.30 – 15.00

sreda 7.30 – 17.00

četrtek ni uradnih ur

petek 7.30 – 13.00

(malica 10.00 – 10.30)